

DOMOVINA

Upravništvo in uredništvo »DOMOVINE« Ljubljana,
Knafličeva ul. št. 5. II nadstrop., telefoni od 3122 do 3126
Račun poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10.711.

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9, polletno 16, celo-
letno 36 din; za inozemstvo razen Amerike: četrletno 12,
polletno 24, celoletno 48 din. — Amerika letno 1 dolar.

Srečno in zadovoljno novo leto
usem prijateljem in prijateljicam „Domovine“!

Oprostitev zemljarine za male, povišanje za večje kmete

V »Službenih novinah« od 23. t. m. je bila objavljena uredba o spremembah in dopolnitvah zakona o neposrednih davkih. Določbe glede zemljarine (zemljiškega davka) so v novi uredbi v glavnem nastopne:

Členu 10. zakona, ki navaja, katera zemljišča se oprašajo zemljarine, se doda nova točka, ki pravi, da se davka na dohodek od zemljišč oprašajo zemljišča onih kmetov, ki se jim odmerja izključno le zemljarina (torej niso zavezani kakemu drugemu neposrednemu davku kakor zgradarini, pridobnini ali rentnini po napovedi), ako vsota katastrskega čistega donosa celotnega zemljišča, samolastnega ali solastnega, na področju ene davčne uprave ne presega 1000 din. Začasne davčne oprostitve in olajšave, odobrene po zakonu o neposrednih davkih ali drugih zakonih, se ne upoštevajo pri določanju gornje skupne vsote. Vsi člani enega skupnega gospodinstva, ki imajo zemljišča, se smatrajo kot en davčni zavezanec.

Važna je določba nove uredbe, ki pravi, da prenehajo s koncem tekočega leta veljati olajšave pri odmeri zemljarine, ki so bile izdane z uredbo od 2. februarja l. 1935 (in so bile potem podaljšane tudi za leto 1939), le da ostane še nadalje v veljavi znižani osnovni davek zemljarine v višini 10 odstotkov. S tem se ukine dosežena določba, po kateri se je pri odmeri zemljarine vzel za 20 odstotkov znižani katastrski donos niti in enako znižani katastrski donos vinogradov na krševitem svetu v določenih srezih savske, primorske in zetske banovine.

Davčne oprostitve iz člena 10. zakona o neposrednih davkih (točke 1. do 11.), ki veljajo predvsem za nerodovitna in kmetijsko nenorabna zemljišča, prenehajo veljati, kakor hitro se tako zemljišča usposobijo za kmetijsko izkoriščanje. V tem primeru se prične davčna obveznost s 1. januarjem prihodnjega leta.

Vse oprostitve iz člena 10. zakona veljajo tudi za vse doklade, ki se odmerjajo na zemljarino: le na zemljišča kmetov, katerih katastrski čisti donos znaša manj kakor 1000 din in so oproščeni zemljarine, se smelo odmerjati občinske doklade, toda ne v večjem znesku, kakor je znašal predpis te doklade za leto 1939. Mali kmet, ki je odeli oproščen zemljarine, bo plačal torej navzlic temu občinske doklade, ne pa banovinske in ostalih doklad.

Medtem ko daje uredba olajšave za najmanjše kmete, nalaga hkratu večjim in največjim posestnikom večje obremenitve, in sicer v obliki višjih stopenj dopolnilnega davka zemljarine. Pri skupnem katastrskem čistem dohodku 20.000 do 30.000 din se dopolnilni davek poveča na 7 odstotkov (doslej

6,5 odstotka), pri dohodku 30.000 do 50.000 dinarjev znaša dopolnilni davek 8 odstotkov (doslej 7 odstotkov), pri dohodku 50.000 do 70.000 din doseže 9 odstotkov (doslej 7,5 odstotka), pri dohodku 70.000 do 100.000 din se dvigne na 10 odstotkov (doslej 7,5 odstotka). Pri dohodkih preko 100.000 din je znašal doslej dopolnilni davek 8 odstotkov; po novi uredbi pa se lestvica nadaljuje in znaša dopolnilni davek pri skupnem katastrskem čistem donosu do 150.000 din 12 odstotkov, pri donosu do 250.000 din 14 odstotkov in pri donosu preko 250.000 din celo 16 odstotkov. Osnovni in dopolnilni davek znašata torej pri veleposestvih s katastrskim čistim donosom preko 250.000 din skupaj 26 odstotkov (doslej 18 odstotkov) katastrskega čistega donosa.

Novo določbe o ostalih davkih, zlasti o

Za boj proti druginji se pripravlja nadzorovanje cen

Te dni je zasedal državni odbor za pobijanje druginje in obravnaval predvsem načrt nove uredbe o nadzorovanju cen. Šeji odbora je prisostvoval tudi predstavnik banovine Hrvatske. Predloženi načrt uredbe je bil že predelal pododbor za pobijanje druginje pri ministru za socialno politiko in narodno zdravje.

Načrt uredbe o nadzorovanju cen očitno nima namena spreminjati uredbo o pobijanju druginje, temveč hoče omogočiti stalno nadzorovanje cen najvažnejših življenjskih potrebščin od producenta do rabnika. Po tem načrtu bi se nadzorovanje nanašalo na najvažnejša živila, krmo, obleko, obutev, kurjavo in razsvetljavo. Od nadzorovanja bi bili izločeni kmetijski pridelki, ki jih prodaja pridelovalec kmet sam.

Vse bi vodil vrhovni komisar za nadzorovanje cen, ki bi imel v prvi vrsti nalogo, sestaviti podroben spis predmetov, na katere bi se nanašalo nadzorovanje. Blago iz tega seznama se ne bi smelo brez upravičenih razlogov in brez odobrenja prodajati po višjih cenah, kakor so veljale 1. septembra letos. Upravičenost povišanja bi ugotavljali posebni komisarji za cene. Producenti, posredniki, trgovci ali prodajalci bi smeli po višjih cenah prodajati blago le po odobritvi komisarja za cene na podlagi predloženih dokazov, ki bi upravičevali tako povišanje. Za trgovca na drobno bi vlagala take prošnje prisilna trgovska združenja. Pri reševanju prošenj za povišanje cene bi moral komisar, kakor to določa načrt uredbe,

Naš novi roman »Črni bratje«

S prvo številko »Domovine« v novem letu začne izhajati izredno napeti roman »Črni bratje«. Je to zgodba iz ameriškega življenja in opisuje življenje mladega po nedolžnem obsojenega človeka, ki po večletnem zaporu na skrivnosten način pobegne iz ječe in se hoče maščevati nad zločinsko družbo »črnimi brati«, ki so ga spravili v ječo, da bi zbrisali sledove za svojimi zločini. V pobeglega kaznjence se zagleda mlado dekle, ki ne verjame v njegovo krivdo. Toda kaj bi vam vse povedali!

Kdor še ni naročen na »Domovino«, naj zdaj ob začetku izredno napetega romana ne okleva, temveč se nemudno naroči na list, da bo imel prijetno čtivo v dolgih zimskih večerih, saj bomo poleg tega romana prinašali kakor doslej še dva druga. Tudi ostala vsebina lista bo stalno zanimiva, tako da bo vsak bralec z njo zadovoljen.

Kljub podraženemu tisku bo tudi v novem letu ostala naročnina neizpremenjena na 36 dinarjev letno. Ne odlašajte, temveč naročite se takoj! Naše stare prijateljice in prijatelji pa prosimo, da redno ob času poravnajo naročnino!

Obdavljenju malih obitnikov, katerih pavšalirano obdavljenje je razširjeno na vse kraje, bomo prinesli v izvlečku v prihodnjih številkah.

upoštevati produkcijske in režijske stroške in ostale postavke redne kalkulacije. Zato daje načrt uredbe komisarjem pravico v pogledu v vse knjige in listine, ki dokazujejo upravičenost prošnje za povišanje cene. Po določbah tega načrta naj bi se ustanovili posebni odbori za nadzorovanje cen kot posredovalci za komisarje. Ti odbori bi imeli pravico terjati popravek komisarjevih odločb od vrhovnega komisarja. Tudi prošilec bi imel pravico pritožbe na vrhovnega komisarja. Vrhovnemu komisarju daje načrt te uredbe daljnosežne funkcije. Tako pravico postavljanja posebnih nadzornikov cen. Razen tega bo smel zahtevati prijavo zalog in preizkušati natančnost prijavljenih podatkov. Za nepravilno prijavljene zaloge je določeno poleg zaplenbe tudi kazensko postopanje zaradi kupičnega zalog.

Nadzorovanje bi se nanašalo tudi na kartelne cene. Zato daje načrt uredbe vrhovnemu komisarju pravico, da sam prevzame s svojimi organi nadzorovanje industrijskih izdelkov, zlasti onih, ki se prodajajo izven področja one banovine, kjer je sedež podjetja. Isto načelo bi veljalo tudi za trgovino na debelo.

Proti odločbi vrhovnega komisarja ne bi bilo pritožbe, temveč je določena možnost, da tako odločbo popravi ministru za socialno politiko in narodno zdravje. Nasled določa načrt uredbe, da se mora prodajati blago, za katero velja nadzorovanje, po ceni na dan uveljavljenja uredbe. Če je pa ta cena višja kakor na dan 1. septembra,

bodo morale letos prizadete osebe v 15 dneh predložiti pristojnemu komisarju dokaze, da upravičijo to povišanje.

Načrt uredbe o nadzorovanju cen seveda

še ni dokončno izdelan in bo morda še v bistvenih točkah izpremenjen, saj so v uredbi določbe, ki globoko posegajo v gospodarsko življenje.

Proti prevratnemu rovarjenju

V Mostarju je bil posvet zastopnikov demokratov, jugoslovenskih nacionalistov, radikalov, ljotičevcev in zemljoradnikov. Na sestanku so razpravljali o potrebi skupnega nastopanja vseh zdravih sil med ljudstvom v Hercegovini. Sprejeta je bila tudi resolucija, ki pravi med drugim:

»Zaradi usodnih dogodkov okoli nas po svetu kakor tudi zavoljo naših posebnih notranjopolitičnih razmer je nastopil trenutek, ko je treba čim tesneje združiti vse dobro h eče ljudi. V teku razgovorov smo soglasno ugotovili, da obstoji med narodom razpoloženje za osredotočenje vseh narodnih sil v obliki zveze vseh strank in gibanj, katerim so državne in narodne koristi vrhni zakon vsega delovanja. Upošteva se to narodno razpoloženje, pozivamo vodstva vseh naših strank in gibanj, da v teh usodnih časih poiščejo pota za medsebojno pomirjenje. Po-

zivamo jih, naj se osvobodijo vseh osebnih predsodkov in vsega, kar jih razdvaja. Združijo naj se v krepko narodno zvezo, ki bo kos vsem razdiralnim težnjam in najboljšemu jamstvu za to, da bomo dočakali na vse pripravljene preizkušnje, ki nas morda še dolete v današnjih usodnih časih. Upamo, da bo naletel naš poziv, ki ustreza soglasnemu razpoloženju naših somišljenikov, na polno razumevanje pri vodstvih naših strank. Od njih pričakujemo vsi, da bodo v najkrajšem času ukrenila potrebno v smislu našega poziva.«

Resolucijo so podpisali predstavniki Jugoslovenske nacionalne stranke, demokratov, ljotičevcev, radikalov in zemljoradnikov na ozemlju bivše Hercegovine. Izvoljen je bil po seben odbor, ki bo nadaljeval delo za ustanovitev narodnega bloka in poskusil pridobiti za blok tudi ostale stranke.

Jesenice so med najdražjimi kraji v državi

Jesenice, decembra V zadnjih mesecih so se življenjske potreščine na Jesenicah močno podražile. Jesenice so eno izmed najdražjih mest v državi. Cene so se redno prilagajale stanju cen na Bledu in v drugih letoviških krajih kakor tudi cenam v sosednjih državah, kjer so zaslužki nameščencev in delavcev večji kakor v naših krajih.

Zaradi hude druginje bi se morale Jesenice z okolico že davno uvrstiti v prvi druginjski razred. Medtem ko so bile v banovini Hrvatski državnim in zasebnim nameščencem in delavcem že pred tedni znatno zvišane plače in ko so tudi mestne občine v Mariboru, Celju, Ljubljani in drugje zvišale svojim uslužbencem prispevke, je na

Jesenicah ostalo še vse pri starem. Prav tako so trgovci in obrtniki v Celju, Mariboru in Ljubljani delno že zvišali svojim nameščencem in pomočnikom plače, le na Jesenicah, kjer je vse najdražje, o povišanju plač do danes še nismo ničesar čuli. Težko je nameščencem in delavcem, ki imajo majhne plače, a kopico nepreskrbljenih otrok, ko vidijo, da se drugi, ki žive v boljših razmerah vsestransko zalagajo s potrebščinami za morebitne slabše čase. Še hujše so prizadeti upokojenci, predvsem staroupokojenci, ko vidijo da kopičenje življenjskih potrebščin le še dviga cene, ki so za njihove skromne pokojnine že tako previsoke. Čas je, da se glede plač že nekaj ukrene, ker siromaki ne morejo živeti v zemljo.

Stavka rudarjev v Trbovljah in Hrastniku

Banska uprava objavlja tole sporočilo: »Ko se je kolektivna pogodba rudarjev Trboveljske premogokopne družbe iz l. 1938 v mesecu maju letos obnovila, je družba na lastno pobudo povišala mezde za 5 odstotkov, čeprav so bile cene življenjskim potrebščinam takrat neizpremenjene. Novi sporazum je imel tudi določilo, ki omogoča ponovno poboljšanje delovnih pogojev, če bi nastopila druginja. Tak primer je nastal v letošnjem novembru, ko so se v zvezi z znanimi dogodki v tujini v vsej državi dvignile cene življenjskim potrebščinam. Dne 12. decembra so se rudarji po svojih zastopnikih sporazumeli z družbo, da se mezde za 8 do 10 odstotkov zvišajo. Družba je privolila v to povišanje navzlic temu, da je 70 odstotkov njene produkcije za daljšo dobo vezano na stare cene, ki se ne morejo izpremeniti.

Nekaj dni potem, ko so zastopniki rudarjev v rudniških revirjih objavili novo povišanje mezd, se je v Hrastniku začelo stavkovno gibanje, ki pa je prenehalo že v soboto 16. decembra. Prav ta dan se je nato pričela stavka v Trbovljah, kjer se je 18. decembra sestavil samozvani stavkovni odbor, ki je objavil tudi svoje zahteve. Hkratu se je ponovno začela stavka v Hrastniku.

V ostalih revirjih delo ni bilo prekinjeno razen v Laškem, kjer so rudarji po kratkem presledku 21. decembra delo spet obnovili v polnem obsegu.

Vse kaže, da stavka ni meznega značaja, temveč da so jo izzvali neodgovorni ljudje z namenom, da v usodnih časih narušijo red in ogrozijo javno varnost. S pretiranimi obljubami so zapeljali nekaj nerazsodnih delavcev, ki jim je nato uspelo, da so z brezobzirnim strahovanjem pognali v stavko večino delavoljnega delavstva.

Stavka je nezakonita, ker rudarji niso poprej pokrenili poravnalnega postopka, ki ga terja uredba o minimalnih mezdah, nezakonita pa je tudi zato, ker se rudarji ne poslužujejo svojih zakonitih zastopnikov, temveč se dajo voditi od neodgovornih oseb.

Oblastva so ukrenila vse, kar je potrebno, da se že v kali zatre vsak morebitni poizkus ogražanja varnosti oseb in imetja.

Preskrba železnic in industrij s premogom je zadovoljljena kljub stavki.

Paul Keller

7

DOM Roman z gora

Poslovenil B. R.

»Henrik Bukovnik!«

Mrliško tiho je bilo v sodni dvorani. Samo obtoženec se je obrnil in se z bledim obrazom zastrmel v vrata.

S sklonjeno glavo in drgetajočimi ustnicami je Henrik stopil v sobo. Bežno je z očmi preletel dvorano. Ko je zagledal očeta, je odprl usta, obraz se mu je spačil in obstal je. Potem je spet pobesil oči in stopil pred sodnika.

Predsednik je pogledal lepega dečka in v njegovih hladnih, izkušenih očeh se je zasvetil topel žarek.

»Otrok! Poklican si za pričo. Obtoženec je tvoj oče. Lahko se odrečeš pričevanju. Če se boš odrekel, lahko takoj greš —«

Fant je dvignil glavo in plašno pogledal sodnika.

»Vse — vse — bom povedal. Jaz — jaz — sam sem zažgal.«

Nekaj krikov se je začulo po dvorani in predsednik je pozabil občinstvo pomiriti.

»Ti si zažgal?«

»Da — hotel — hotel — sem pokaditi cigareto — na skednju — in takrat — takrat —«

Obtoženec je dvignil roko.

»Henrik! Henrik, ali je to res?«

Henrik ga ni pogledal, ampak je samo rekel:

»Res je!«

»Fant, kako moreš kaj takega reči? Saj te bomo morali takoj zapreti, če je to res! Pomisli to!« ga je opomnil predsednik.

»Res je!« je ponovil Henrik.

Prebledel je in začel tako drgetati, da mu je sodnik velel, naj sede, dokler se ne opomore.

Razprava pa se je nadaljevala.

»Avgust Rogelj!«

Orjak je s težkimi koraki pristorkljal v dvorano. Prisego je ponovil tako tiho, da ga je sodnik opomnil, naj govori glasno in razločno.

S plašnim obrazom je stal pred zeleno mizo. Rečeno mu je bilo naj pove vse, kar ve o ognju, pa je samo jecljal in ni mogel izdavi iz sebe nobenega razumljivega stavka. Zato ga je začel predsednik izpraševati.

»Ali ste bili ob začetku požara na dvorišču ali v gospodarskih poslopjih?«

Rogelj je debelo pogledal predsednika in molčal.

»Vprašam vas, ali ste bili tisti dan zvečer med sedmo in pol osmo uro na dvorišču, v hiši, v hlevu ali na skednju!«

Oskrbnik je odkimal.

»Ne!«

»Kje pa ste bili takrat?«

Rogelj je pomislil in potem počasi rekel: »Doma!«

»Kaj se pravi doma? V svojem stanovanju ste bili, kaj?«

Rogelj je prikimal.

»Kdo pa je bil še pri vas?«

»Janez in Henrik.«

»Kaj sta pa fanta delala pri vas?«

»Duraka.«

»Kaj?«

»Duraka sta igrala Učim ju.«

Nekaj porotnikov se je zarežalo.

»Fanta sta torej pri vas kvartala. Do kdaj?«

»Do pol osmih.«

»Kako, da ravno do pol osmih?«

»Ko je ura odbila pol, sem jima vzel karte.«

»Tako? Ali je potem Henrik Bukovnik šel? Sam?«

»Ne. Z Janezom.«

»Ali veste kaj o nastanku požara?«

Rogelj je odkimal.

»Toda gospod ni zažgal!« je rekel prepričevalno.

»Zakaj ne?«

Rogelj je skomignil z rameni.

»Ali veste kaj, kar bi bilo za vašega gospodarja olajševalno? Drugače ne smete trditi, da on ni bil.«

Rogelj je pomenljivo prikimal.

»Vem, da ni mogel biti on.«

Predsednik si je z robcem obrisal čelo. V dvorani je bilo vroče.

»Rogelj, vi samo mislite to. Ali imate kakšen dokaz?«

»On tega ne bi napravil. Ne, tega ne.«

»Sedite.«

Rogelj je sedel na ozko klop za priče in iztegnil svoje noge daleč po dvorani. Mračno je gledal in pričevanje ga je utrudilo.

»Janez Rogelj!«

Janeza so v dvorano bolj prisuvali kakor privedli Cepeta! je in tulil, kakor bi ga bili klali. Predsednik ga je miril, da ne bo nič hudega, pa je začel še bolj jokati. Potem se

Politični pregled

Med prazniki po svetu ni bilo posebnih dogodkov. Na proračunski seji francoske poslanske zbornice pred božičem je zunanji minister Daladier izjavil, da

Francija pomaga Finski

v vojni proti sovjetom. Splošno se čujejo glasovi, da sta Francija in Anglija že sklenili prekiniti državniške odnose s Sovjetsko Rusijo.

Po vesteh raznega časopisja

se Finci v borbi s sovjetskimi četami čvrsto držijo.

Zadni sovjetski napadi na tako zvano Manerheimovo črto (utrdbne ob finskoruski meji) so bili odločno odbiti. Baje so se ruske čete ki so imele velike izgube na severu umaknile. Švicarski dnevnik »Neue Zürcher Zeitung« piše, da se je sovjetska vojska na Finskem doslej solšno slabo izkazala. Danes da je Sovjetska Rusija čisto osamljena. Izgubila je prijateljstvo Francije, na katero se je dolga leta naslanjala, in to bodo zadelo naglašala list, vse posledice premaganca, če zavezniki premagajo Nemčijo.

Kljub temu, da turški državniški naglašajo prijateljstvo s Sovjetsko Rusijo

se v Turčiji opravišila na morebitnost, da bo Sovjetska Rusija postavila Turčiji podobne zahteve kakor baltičkim državam.

Verjetno, da bodo sovjeti zahtevali od Turčije pravico do vojaških oporišč v Dardanelah. V Turčiji se na vojno splošno pripravljajo.

Na zapadnem bojišču je bilo med prazniki nekoliko živahnije. Francosko poročilo pravi, da so bili

nemški napadi vzhodno od Mozele odbiti.

Po vesti iz Berlina je nemški državni kancelar ob božiču obiskal bojišče. Bil je tudi na prednjih postojankah Siegfriedove linije, kjer ga je sprejel vrhovni poveljnik nemške vojske general Brauchitsch.

Med prazniki

je začela velika akcija za mir.

je zadržal sluga nad njim naj utihne, in to je pomagal.

Sodnik je najprej ugotovil, da je bil Janez skupaj z očetom in Henrikom.

»Kaj ste delali?« je vprašal dobrodušno, a vendar suho in na kratko.

Tega vprašanja se je Janez hudo ustrašil. Zatutil je spet in proseče dvignil roke. Potem je zaihtel in komaj izdaval iz sebe:

»Duraka smo igrali — pa ga ne bom nikoli več — samo nikar me ne zaprite — o-o-o.«

»Miren bodi, fant! Če ste kvartali, mi ni prav nič mar. Zaradi tega te ne bo nihče kaznoval. Povej sedaj, kako je šel Bukovnikov Henrik domov. Pa resnico govori! Gorje ti, če boš lagal! Torej, kako je bilo?«

Janez je povedal, da je šel takoj s Henrikom v hišo.

»Torej kvartali ste! Zdaj mi pa povej, fant, ali nista tudi kadila?«

»Ne, kadila pa nisva — čisto nič nisva kadila — čisto nič...«

»Janez, ne laži! Saj sta kadila!«

»Samo enkrat sva kadila, toda to je bilo poleti, na polju. Henrik je pokadil dve cigareti, jaz pa eno. Potem nama je bilo pa tako slabo —«

»Ali tisti dan, ko je pri vas gorelo, nista kadila?«

»Ne, saj nisva imela cigaret. Prav res, da nisva!«

»Ali nista bila na skednju, preden sta šla v hišo?«

»Ne, naravnost v hišo sva šla.«

»Henrik Bukovnik!«

Fant je spet vstal.

Ameriški predsednik Roosevelt je poslal za božič tri pisma: papežu Piju XII., poglavarju evangeličanske cerkve v Zedinjenih državah in velikemu rabinu (poglavarju judovske vere) v Zedinjenih državah. V svojih pismih je pozval Roosevelt vse tri verske zastopnike, naj delujejo za mir. Baje Vatikan že pripravlja veliko mirovno akcijo, pri kateri računa predvsem na podporo Zedinjenih držav in Italije.

Dopisi

SV LOVRENC V SLOV. GORICAH. Naše delovno Društvo kmečkih fantov in deklet se po preteku nekaj mesecev spet oglašajo. Pred kratkim je naše društvo sklenilo, da hočemo tudi v letošnji zimi izpolniti svoj delovni načrt. Najprej bomo priredili od 2 do 10. januarja devetdnevni klubsko-gospodinski tečaj, katerega bodo posečale naše marljive tovarišice. Za vodstvo tega tečaja smo zaprosili tovarišico Pavlo Potočnikovo, načelnico ženskega odseka naše zveze Razna predavanja, morda še kmečko mladinsko zborovanje morajo poživiti društveno delovanje. Delovati moramo neomahljivo za boljše bodočnost naše vasi.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Za kg žive teže so se trgovali v Kranju: voli I. po 6, II. po 5.50, III. po 5, telice I. po 6, II. po 5.50, III. po 5, krave I. po 5.50, II. po 5, III. po 4, teleta I. po 8, teleta II. po 7 din.

SVINJE. Za kg žive teže so se trgovali v Kranju: špeharji po 11.75, pršutarji po 10 do 11, v Celju: špeharji po 11, pršutarji po 8, v Litiji: špeharji po 10 do 11, pršutarji po 8, v Kočevju: špeharji po 7 do 8, pršutarji po 8 do 8.50 din.

KRMA. V Kranju: seno 125, slama 75, v Celju: lucerna 70, seno 70 do 80, slama 40,

»Ali si slišal, kaj je rekel tvoj prijatelj? Čisto drugače je govoril kakor ti! Kdo izmed vaju zdaj laže?«

»Jaz — jaz sem kadil — sam — na skednju — —«

»Ti sam si kadil? Kdaj pa si kadil? Kdaj pa si bil sam?«

Fant je prišel v hudo zadrego in ni vedel, kaj naj odgovori. Janez pa se je opogumil in dvignil roko kakor v šoli.

»Gospod sodnik, saj ni res! Saj je bil ves čas pri nas in potem, ko sva šla v hišo, je šel z nama še Robert, hlapec.«

»Robert Češnovar!«

Hlapec je izpovedal, da je prišel iz kolarnice. Tedaj je videl oba fanta, ki sta prišla iz oskrbnikovega stanovanja. Ker s Henrikom, ki je šel prišel na počitnice, še ni govoril, je šel z dečkoma in ju spremil do vrat. Henrik je šel potem v izbo, z Janezom pa je še v veži nekaj časa klepetal. Takrat pa je prišla dekla in povedala, da gori.

Henrik Bukovnik! Zakaj lažeš pred sodščem? Zakaj po krivem obtožuješ samega sebe?«

»Oče! Oče!«

»Ali si hotel rešiti svojega očeta?«

Fant je prikimal in krčevito zaihtel. Ves zmeden je bil in ni vedel, kaj se z njim godi.

»Ali te je kdo nagovarjal, da moraš tako govoriti? Resnico povej, fant! Bog ti gleda v srce. Ali te je kdo nagovarjal, da obtoži samega sebe?«

»Nihče me ni nagovarjal!«

»Res ne? Kako si pa prišel na to?«

»Bal sem se — tako hudo sem se bal — gospod sodnik —«

v Kočevju: seno 70, lucerna 100, slama 40 din za 100 kg.

KROMPIR. V Kranju 150, v Celju 150 do 165, v Litiji 150 v Kočevju 125 do 150 din za 100 kg.

SIROVE KOŽE. V Kranju: goveje 13 do 15, telečje 16, svinjske 8 do 9, v Celju: goveje 9 do 10, telečje 12 do 14, svinjske 6 din, v Litiji: goveje 12, telečje 13, svinjske 9 din za kilogram.

VOLNA. V Kranju: neoprana 24 do 26, oprana 34 do 36 din kg.

MED. V Kranju 20, v Celju 19, v Litiji 20, v Kočevju 16 din za kg.

VINO. V celjskem okolišu se je dobilo pri vinogradnikih navadno mešano vino po 4, finejše sortirano pa po 5 do 6 din liter.

FIZOL. V Kranju 500 do 600, v Celju 600 do 700, na Bledu 600 do 700, v Litiji 500 do 550 din za 100 kg.

Sejmi

2. januarja: Radohova vas, Ribnica na Dolenjskem Sv. Jurij ob juž. žel.;
3. januarja: Dolenji Logatec;
4. januarja: Domžale, Krško, Črnomelj;
5. januarja: Konjice.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 22. t. m. v devizah (prve številke službeni tečaj, druge v oklepajih tečaj na svobodnem trgu):

1 angleški funt za 174.33 do 177.50 (za 215.37 do 218.75) din;

100 francoskih frankov za 98.55 do 100.85 (za 121.83 do 124.13) din;

1 ameriški dolar za 44.24 do 44.84 (za 54.80 do 55.20) din;

1 holandski goldinar za 23.48 do 23.86 (za 29.01 do 29.39) din;

1 belgijsko belgo za 7.36 do 7.48 (za 9.10 do 9.22) din.

Nemške klirinške marke so bile po 14.30 din. Vojna škoda se je trgovala v Zagrebu po 422 do 425 din.

Drobne vesti

— Proti novim ukrepom za razdolžitvev kmetov se je oglasila gospodarska zbornica v Novem Sadu. Zbornica pravi, da ne odobrava nobenih izjemnih novih ukrepov za razdolžitvev kmetov in nikakega posebnega podpiranja posameznih stanov, če se obenem ne reši vprašanje tudi drugih gospodarskih slojev. Zbornica meni, da prevelike ugodnosti, ki bi jih dobili kmetje ponovno, ne bi

»Sedi, Henrik Bukovnik!«

Potem po kratkem oddihu:

»Gospa Ana Bukovnikova!«

Jetična žena se je opotekla v dvorano. Lica so ji žarela kakor rože na pokopališču.

»Ali se boste kot obtoženčeva žena odrekli pričevanju, gospa Bukovnikova?«

»Ne!«

Povedala je, kar je vedela. Ni tajila, da njen mož ni bil trezen. Toda, ko je fantu povedal, da so na beraški palici, je drhtel. In zaradi požara je zdaj le še vse slabše. Zgoreli so stroji, ki niso bili zavarovani, vsa žetev je zgorela in živina mora biti zunaj, pri drugih kmetih. Po požaru se je le še vse poslabšalo.

Zaslišali so še nekaj drugih prič, pa nihče ni vedel ničesar pomembnega.

Potem je vstal državni pravdnik in povedal svoje:

Da je bil obtoženec v obupnem gospodarskem položaju. Dvakrat po vrsti ni mogel plačati niti obresti svojega dolga. Potem je imel še menico, pa nič denarja, da bi mogel vrniti denar, ki ga je nanjo dobil. Popoldne, na dan požara je pripovedovanje kmeta Hra-starja razvnelo njegovo domišljijo. V požaru je videl ugoden izhod iz svojih težav in je te svoje misli izrazil z zelo obtežljivimi besedami. Zaužiti alkohol je še bolj podžgal njegovo misli in zato je on, zastopnik obtožbe, trdno prepričan, da je obtoženec zažgal skedenj, šel potem v konjski hlev, kjer je z nepotrebnim oštevanjem hotel zbuditi videz, da ničesar niti ne slut, nazadnje pa odšel v hišo. V svoji pijanosti se potem ni mogel zadržati, da se ne bi bil smejal, ko je prišla dekla z novico, da gori. Kateri kmet bi se pa

ugodno vplivale na ostale sloje. Pač pa zbornica predlaga, da se izdajo primerni ukrepi, s katerimi bi se rešilo vprašanje kmetijskih posojil, kajti vojvodinsko kmetijstvo posojila nujno potrebuje. Stališče te zbornice je razumljivo, če se upošteva dejstvo, da so v Vojvodini važni žitodorni kraji, kjer je bila kupčija z žitom vsa zadnja leta izredno dobra. Tamošnja kmečka posestva seveda niso potrebna še posebnih podpor države. Kaj takega pa ni mogoče reči o ostalih delih države.

Novice

* **Blejski kraljevski grad »Suvobor«** so podrl. Grad je štel že 55 let in je bila njegova nožranjščina starinsko urejena. Grad je zgradil knez Windischgrätz, po vojni pa ga je slovenska vlada podarila regentu Aleksandru, ko je prvič obiskal Bled. Pomladi bodo začeli graditi nov grad, ki bo zgrajen v alpskem slogu.

* **Za povišanje minimalne mezde.** V Beogradu sta se mudila zastopnika delavske zbornice iz Ljubljane. Bila sta na seji osrednjega tajništva delavskih zbornic, na kateri so predvsem razpravljali o določitvi novih minimalnih mezd za vso državo. Dozdajšnja minimalna mezda je znašala dva dinarja na uro. Bani posameznih banovin so jo lahko zvišali za 50 odstotkov. Sklenili so, da bo osrednje tajništvo zahtevalo dvig minimalne mezde na 3.50 din.

* **Francozi kupujejo konje za svojo vojsko.** Po Međumurju in Prekmurju hodita dva beogradska trgovca in nakupujeta konje na račun francoske vojske. Plačujeta po 4000 do 6000 din za glavo.

* **Pozor pred ponarejenimi 20dinarskimi kovanci.** Zadnje čase se je v Apački kotlini, pa tudi v okolici Gornje Radgone pojavilo več ponarejenih 20-dinarskih kovancev. Izdelava je tako dobra, da jih je težavno ločiti od pravih. Le po zvoku jih takoj spoznaš. Če jih natančneje pogledaš, vidiš, da so ponarejenci za malenkost temnejši od pravih. Ker so že novi kovanci v prometu, bi bilo umestno, da bi državne blagajne sploh več ne dajale starih kovancev v promet.

* **Naše eksportne cigarete kade v Siegfriedovi črti.** Nemci so pred prazniki pokupili mnogo naših eksportnih cigaret in jih vzeli

s seboj čez mejo. Te cigarete pošiljajo Nemci kot darila svojim sorodnikom na zapadni nemški fronti.

* **Namesto petroleja karbid.** Zlasti na delih se čuti zdaj veliko pomanjkanje petroleja. Zato so se morale gospodinjice vrniti k medvojnemu razsvetljevalnemu sredstvu, to je h karbidu. Po mariborskih trgovinah zelo povprašujejo po karbidovkah.

* **Preskrba s petrolejem.** Zadnje čase so se množile pritožbe, da v številnih krajih ni mogoče dobiti petroleja. Gre za kraje, kjer ni elektrike. Zato je bilo potrebno posebno zdaj neposredno pred božičnimi prazniki urediti preskrbo s petrolejem. V ta namen so se dale na razpolago zaloge, ki so bile kot obvezne v skladiščih petrolejskih družb, po ceni 7 din za liter, odnosno 8.50 din za kilogram.

* **Živinski in svinjski sejmi v Celju** so zozet dovoljeni, nadalje pa je še prepovedan vsak svoboden promet z banovino Hrvaško.

* **Ladjedelnice v Trzinu v Julijski Krajini** delajo s polno paro. Zdjaj je v njih zaposlenih okoli 7000 delavcev. Zato se je brezposelnost v Furlaniji precej zmanjšala. Povprečna mezda znaša okoli tri lire na uro pri 48urnem tedniku, tako da delavec zasluži mesečno okoli 600 lir. Specializirani delavci pa zaslužijo tudi 40 do 50 lir dnevno.

* **Tragična smrt mladega orožnika v Beogradu.** Te dni si je v Beogradu končal življenje orožniški podnarednik Franc Vrtačnik, rojen 1. 1914. v Šemniku pri Mediji-Izlahah. S službenim samokresom si je pognal v glavo tri strele in je bil na mestu mrtev. Pokojnik je bil dober orožnik. V Beograd je bil dodeljen lani. Služil je pri četni in je užival polno zaupanje pri svojih starešinah in priljubljenost pri svojih tovariših. Kaj je mladeniča pognalo v obup, ni znano. Pokopali so ga na katoliškem pokopališču. V naši božični številki je še njegovo ime med tistimi, ki so na mpslali božične pozdrave. Bodi rajnkemu blag spomin!

* **Smrtna nesreča v gozdu.** Posestnik Vinco Gajšt iz Podloža pri Ptujski gori je nakladal v svojem gozdu drva, ki pa so se sesula in pod seboj pokopala posestnika. Hudo poškodovanega so pripeljali v ptujsko bolnišnico, kjer je umrl. Pokojnik je štel šele 45 let in je zapustil 11 otrok.

* **Smrtna nesreča.** Nedavno se je smrtno ponesrečil 55letni lesni trgovec Anton Makuc iz Gorice. Na neki strmini mu je spodr-

snilo, padel je na spodaj ležečo cesto in si razbil lobanjo. Z železniške postaje so nesrečo opazili in ga prepeljali v goriško bolnišnico, kjer je umrl.

* **Iz strahu pred kaznijo je hotel v smrt.** 40letni posestnik Martin Cajnko iz Mestnega vrha pri Ptujju je bil pred meseci pred malim kazenskim senatom v Murski Soboti zaradi številnih tatvin obsojen na osem let robije. Po njegovi obsodbi so prišli na dan še nekateri drugi grehi, zaradi katerih bi se moral zagovarjati pred malim kazenskim senatom mariborskega okrožnega sodišča. Toda v noči na dan razprave si je Cajnko poskušil vzeti življenje v svoji celici v mariborski jetnišnici. Zavil je spodnje blače in se obesil kleče na postelji. Toda paznik ga je še pravočasno opazil in ga rešil z umetnim dihanjem. Pred sodniki je Cajnko zatrjeval svojo nedolžnost in ker ni bilo na razpolago neposrednih prič, je bil krivde radi obtoženih grehov oproščen. Prvotno kazen 8 let robije so mu znižali na šest in pol leta robije.

* **Zaloigra bohinjskih svatov pred sodiščem.** Na ljubljanskem okrožnem sodišču je bila razprava proti 38letnemu šoferju Janku Škantarju iz Ribčevega laza, ki je bil obtožen da je 17. septembra letos zakrivil zaradi neprevidne vožnje veliko avtomobilsko nesrečo. Njegov avtomobil, v katerem so sedeli svatje Ravnik Ivan, Ravnik Angela in Grum Antonija, je na brodskem mostu čez Savo zdrknil v stran, podrl leseno ograjo in se vrnil v pet metrov globoko Savo. Ta nesreča je terjala štiri žrtve. Utonili so Ravnik Angela, Ravnik Viktor, Ravnik Janez mlajši in Ravnik France. Šofer in drugi so se s težavo rešili iz Save. Obtoženi Janko Škantar se je zagovarjal, da občina tega mostu že dolgo ni popravila. Na mostu so bile debele deske že delno strohnele. Na obeh koncih je bilo nabito opozorilo, da je vožnja z vozili dovoljena le do teže 1000 kg. Šoferjev avtomobil sam pa je tehtal 1027 kg. Janko Škantar, ki je bil že lani zaradi neprevidne vožnje obsojen na en mesec dni zopora, a je bil pomiloščen, je bil zdaj obsojen na pet mesecev zopora.

* **Krepka kazen za pobalinstvo.** V nekem listu je bila opisana tale zgodba: Neki trgovski potnik iz Zagreba se je peljal s svojim avtomobilom skozi Stranice pri Konjicah. Na cesti mu je zagnal v sprednjo šipo avtomobila 15letni fant precej težek ka-

smejal, če mu ogenj požira premoženje? Dejstva, da se je njegov gospodarski položaj še poslabšal, ni treba upoštevati. Bukovnik si je želel vsaj začasnega odloga in preobrata. Zapeljala ga je misel, da bo dobil v zavarovalnici dosti, dosti denarja. Živnemu pravdniku se zdi sumljiva tudi izpoved obtoženčevega sina. Kateri otrok pa se bo obtožil zločina, če ga ne bo kdo k temu nagovoril, da, naravnost zapeljal? Otroci se sodišča boji. Skušal se bo oprati, ne pa obremenjevati! Ta fant, ta Henrik Bukovnik, naj bi bil razbremenilna priča, pa je obratno! Njegov nastop je bil ponesrečena komedija. Tudi na nekaj drugega hoče še opozoriti kot zastopnik tožbe. Poslušalstvo se je zavzemalo za obtoženca in nekdo je glavno obremenilno prič, ki je vseskozi verodostojna, žalil in celo dolžil, da je ona zažgala. Toda prav Berce tega ni mogel storiti! Saj je požar najbolj ogražal njegov dom. Razen tega je bil Berce vse popoldne v družbi gostov v gostilni in se je nahajal tam tudi takrat, ko je začelo goreti. In ta mož, ki pozna obtoženca od otroških let, ki mu je bil prijatelj in ki mu je tolikokrat z denarjem pomagal v gospodarskih težavah, ki bo zaradi obsodbe obtoženca naibrž izgubil svoj denar, vendar pod pritiskom prisega ne bo rekel, da svojemu prijatelju, sosedu in dolžniku ne more pripisovati takega dejanja. On, državni pravdnik, prosí gospode porotnike, da spoznajo obtoženca za krivega in s tem zahtevajo kazen za zaslužen pozig.

Krč v dvorani: Henrik Bukovnik je omahnil s klopi in obležal na tleh.

Rogelj ga je pobral in odnesel iz dvorane. Gospa Ana je šla za njim.

Tako je Herman Bukovnik ostal sam v dvorani. Ne žena ne otrok nista slišala zagovornikovih besed. Možak je začel z ugotovitvijo, da je bil Herman Bukovnik precej izobražen in po naravi pameten človek, ki ne bi bil mogel nikoli izvesti tako nespametno in nerodno zasnovanega zločina. Tudi v pijanosti ne bi bil po tako obremenilnih besedah storil dejanja, po katerem bi lahko takoj njega obsodili za krivca. Razen tega pa je Bukovnikov položaj zdaj še dosti slabši, kakor je bil prej. On, zagovornik, je mnenja, da je bil ogenj podtaknjen že takrat, ko je Bukovnik sedel še v gostilni. Globokomnosti državnemu pravdniku ne more zavidati. Prav pogosto se zgodi, da se človek, ki zve za strašno novico, iznenada zasmeje, saj je to dosti globlji izraz obupa kakor solze. Kakor imamo solze veselja, tako imamo tudi smeh obupa, in tak obup se je pač moral polotiti Hermana Bukovnika, ki je malo pred požarom priznal sinu, da je na beraški palici. Še bolj pa je zagovorniku žal, da je gospod državni pravdnik sinovsko ljubezen mladega Henrika Bukovnika, ki je bila tako živa in pretresljiva, imenoval ponesrečeno komedijo. Tako spretno tudi naboli nadarjen otrok ne bo igral komedije, da se bo brez zavesti zgrudil, ko bo zvedel za strašno kazen, ki preti njegovemu očetu. Ubogi fant je mislil, da je njegov oče že obsojen! Pogosto pa se zgodi, da se otrok v strahu za ljubljeno bitje sam obtoži dejanja, ki ga očitajo temu ljubljenu bitju. Plemenitost je pač bližja duši otroka kakor duši državnega pravdnika! — »Gospodje porotniki! Od vaše ljubezni do pravice pričakujem trdno, da ne boste poslali v ječo moža, ki je samo

osumljen požiga in ki mu tega nihče ni mogel dokazati. Da ne boste vzeli temu pogumnemu dečku očeta, bolni ženi moža, posestvu, ki je na robu propada, pa rešitelja. V vsem pa ne prosim vašega sočutja, ampak samo želim, da bi bili pravični, in pričakujem, da boste obtoženca oprostili!«

Porotniki so se umaknili v posvetovalnico. Zimsko sonce je sipalo svoje razkošje v golo dvorano. S ceste se je slišalo žvenketanje kraguljkov in vesel smeh.

In tu je sedel mož, ki je moral svojo usodo prepustiti preudarnosti slabotnih ljudi.

V daljavi je takrat udarilo na zvon. »Tri! Tri leta bo dobil«, je šepnila praznoverna Orehanca svoji sosedu.

»Slabo mi postaja«, je rekla branjevka in šla iz dvorane.

In potem je zavladala moreča tišina. Časih je zaškripalo pero državnega pravdnika, ki je ostal v dvorani. Možak je mirno bral svoje akte in jih podpisoval.

Porotniki so se vrnili. Nihče se ni niti zganil. Tudi zunaj je bilo vse tiho.

»Porotniki so vprašanje krivde zanikali. Herman Bukovnik je oproščen.«

Tedaj je možak na obtožni klopi skrtil svoj obraz v dlaneh in zajokal kakor otrok. Kamen se mu je odvalil od srca, težak, težak kamen.

Velika soba v gostilni pri »Rumenem konju« je bila nabito polna. Bilo je okoli štirih popoldne. Sami kmetje so bili tam, tisti, ki so bili na razpravi in so pustili svoje konje in vozove pri »Rumenem konju«.

(Dalje.)

men, mu šipo razbil, nato pa hotel zbežati. Potnik pa je bil zelo hiter. Skočil je za fantom, ga ujel in spravil v avtomobil, nato pa ga odpeljal proti Ljubljani. Fant se je branil, trgovski potnik pa mu je zagrozil, da ga bo izročil orožnikom. Ušesa mu je seveda tudi prav pošteno navil. Fant ga je prosil, da naj mu prizanese in naj ga vendar ne izroči orožnikom. To prošnjo je potnik uslišal in postavil dečka iz avtomobila nekje blizu Ljubljane, češ: Zdaj pa jo za pokoro mahni peš v Stranice, da se ti ne bo nikoli več zljubilo metati v avtomobile kamne. Ob slovesu mu je dal še tri dinarje za kruh. Fant se je najbrž vrnil domov. V zimskem času je pot iz Ljubljane do Stranic dokaj težavna in je fantič drago plačal svojo drznost.

* **Brat je v pijanosti zaklal brata.** Veliki senat celjskega okrožnega sodišča je obravnaval žalostni dogodek, ki se je odigral 12. novembra v Belem potoku pri Frankolovem. Tega dne sta bila brata Kresnik Ivan in Alojz na svojem domu v Lindeku, kjer sta pila nekaj hruševca. Popoldne sta se zadrževala pri Pavličevih v Belem potoku in pila belo vino in hruševca. Lojze ni bil pijan, močno vinjen pa je bil njegov brat Ivan. Sredi popoldneva sta se brata pričela odpravljati proti domu. Lojze je zahteval od brata Ivana, naj mu vrne žepni nožek, katerega mu je bil posodil, ko je šel k vojakom. Med bratoma je nastalo prerekanje in Ivan, ki je bil močno vinjen, je potegnil iz žepa nož in ga z vso silo zasadel v prsa svojemu bratu. Rezilo je predrlo srce in je Lojze v dveh urah izdihnil. Sodišče je Ivana obsodilo na dve leti in pol ječe in na izgubo častnih državljskih pravic za dobo dveh let.

* **Petstodinarski bankovec je požrla.** Neki zagrebški uradnik je staknil ptičico in z njo prekrokal noč. Drugega dne pa sta sklenila napraviti izlet v Samobor. V vlaku je kavalir, utrujen zaradi neprespane noči, zaspal. V tem je prišel sprevednik in zahteval vozne listke. Brez oklevanja je dekle seglo po listnico svojega kavalirja, toda naenkrat se je spomnilo, da ima karte v svoji torbici. Kljub temu pa je kavalirjevo listnico kar pridržala. Ko je sprevednik šel, je pričela pregledovati listnico. Našla je dva stotaka in ju spravila v svojo torbico, bankovec za 500 din pa je skrila pod svojo nogavico. Vse to je videla neka kmetica, ki je takoj po prihodu vlaka v Samobor sporočila službujočemu organu, kaj je videla. Stražar je dekle prijel in jo pričel izpraševati. Po daljšem oklevanju je vendar

priznala, da je ukradla 200 din. Ko se je slednjič posrečilo prebuditi kavalirja, so dognali, da manjka še 500 din. Deklina pa za teh 500 din nikakor ni hotela priznati, da jih je ukradla. Zato so jo odvedli na policijo. Med potjo pa je presenetila spremljajočega stražnika s hitro kretnjo, s katero je segla pod nogavico, privlekla na dan bankovec za 500 in ga v naslednjem trenutku zmečkanega pogoltnila, preden je mogel stražnik to preprečiti. Ker pa je bilo petstodinarskega bankovca res škoda, da bi na takšen način napravil konec, so v samoborski bolnišnici poskrbeli z učinkovitim sredstvom, da se je bankovec iz dekletovega želodca po isti poti, kakor je prišel noter, vrnil spet na beli dan.

* **Obsojeni ponarejevalci dvodinarskih novcev.** Pred novomeškim senatom trojice je bila zanimiva kazenska razprava proti kostanjeviški ponarejalski družbi dvodinarskih kovancev Odvetnika dr. Trošt in Bučar sta naglašala da zadeva ni imela že po pomanjkljivi izdelavi kakega resnega značaja in sta govorila za čim milejšo kazen. Sodišče je po dolgem posvetovanju obsodilo 33letnega Jožeta Gosteta na 10 mesecev strogega zapora 29letnega Andreja Nemčiča na 18 mesecev strogega zapora. Jožefo Krašovčevu na šest mesecev strogega zapora in Nemčičevo mater na štiri mesece strogega zapora. Vsi obtoženci so izgubili častne pravice za dobo treh let. Krivde in kazni je bil oproščen samo Jože Hečevar.

* **Družba Alojzija Grebenška obsojena.** V Celju je dva dni trajala razprava proti Alojziju Grebenšku in njegovim pajdašem, obtoženim roparskih umorov in vrste drugih zločinov. Alojziju Grebenšku je bil obsojen na dosmrtno robijo in na trajno izgubo častnih pravic, kakor tudi na plačilo odškodnine v znesku 26 050 din. Avgust Žgank je obsojen na 10 let robije, na trajno izgubo častnih pravic in na 6.660 din odškodnine. Andrej Žgank na dve in pol leta robije in na izgubo častnih pravic za isto dobo in Pavel Arh na dve leti robije in na izgubo častnih pravic za isto dobo. Skupno morajo vsi obsojenci plačati še odškodnino 3.500 din. Alojziju Grebenšku, Avgustu Žganku in Pavlu Arhu pa so oproščeni obtožbe, da so umorili in oropali Franca Janšeta in njegovo ženo Julijano v Seščah pri St. Pavlu pri Preboldu. Nadalje so Alojziju Grebenšku, Avgustu Žganku, Pavlu Arhu in Julijani Terčičevi oproščeni v Medlogu pri Celju. Slednjič sta oprošče-

obtožbe, da so umorili in oropali gostilničarja Antona Ocvirka in njegovo ženo Rozalijo na Alojziju Grebenšek in Avgustu Žgank, da sta izvršila napad in vlom v trgovino Marka Vranešiča v Grušovljah. Velika zločina v Seščah in Medlogu ostaneta torej še nadalje nepojasnjena.

* **Polovico dote ji je ukradel.** Sivilja Ana Ornikova iz Sp. Dupleka je dobila od svojega očeta 4.500 din dote. Ta denar je shranila pod vzglavjem. Ko je hotela ostanek dote v znesku 2.200 din vzeti za neki nakup, je opazila, da denarja ni več. Tatvino je prijavila orožnikom, ki so oblastvom ovdili neko osebo, osumljeno tatvine.

* **Tatovi cenkvenih zvonov.** V zapadnih Brdih v Julijski krajini so se v zadnjem času pojavili drzni tatovi cerkvenih zvonov. V nedavni noči so ukradli en zvon pri cerkvi sv. Helene na Venkovem. V naslednji noči so skušali odnesti zvon pri Devici Mariji na Jezeru nad Golobrdom, ki je podružnica mirniške župnije. Tatovi so vdrli v cerkev, sneli zvon in vse pripravili, da bi ga spustili iz zvonika na tla. V njihovo nesrečo pa zvona niso mogli spraviti skozi lince. Iste dni so na nekem pokopališču blizu Vidma odnesli tri zvonove. O zločincih ni sledu.

* **Rekruti, rezervisti in njih starši, pozor!** Z nestrokovnjaško izvršeno prošnjo sta izgubljena čas in denar. Zato ne nasledajte vsakomur s tako važno zadevo. Obrnite se le na koncesionirano in strokovno preizkušeno pisarno kapetana Franca Pera (Ljubljana, Maistrova ulica št. 14), ki vam pove, ali je prošnja sploh izvedljiva ali ne. Če je izvedljiva, vam za malenkosten znesek vložijo prošnjo in uredi zadevo. Ne zamujajte časa in hitite z zadevo! Za odgovor priložite znamko za 6 dinarjev.

* **Uboj z gnojnimi vilami.** Pred novomeškimi sodniki je bila te dni razprava proti petim obtožencem, obtoženim uboja. Obtožnica je navajala, da se Jože Regina, Janez Golobič, Ana Golobičeva, Katarina Golobičeva in Ana Golobičeva, starejša iz Sodinje vaši radi pripravajo z vsemi. Sprti so bili tudi s svojim 33letnim sosedom Matijo Štukljem, ki je bil dober človek in skrben družinski oče. Nevzdržni medsebojni odnošaji so se na letošnjo veliko soboto žalostno končali. Že dopoldne je bil prepil, popoldne pa je prišlo do spopada. Regina je napadel Matijo Štuklja. Med prepilom sta tudi Golobič Janez in njegova žena Ana mahala s kolcem

ZVESTOBA ZA ZVESTOBO

Ded Anton, se je udeležil avstrijskega pohoda v Bosno leta 1878 in je rad pripovedoval svoje vojne dogodke

»Huda je bila ta vojna z rdečehlačastimi Turki,« je govoril in pihal iz vivčka. »Ti vragi so nas nadlegovali ponoči in podnevi. Marsikaterega slovenskega fanta je podrla svinčenka iz turške puške. Gorje vojaku ... zdravemu ali ranjencu, ki je bil tako nesrečen, da jim je prišel v roke. Nečloveško so ga mučili ter ga umorili na najgrozovitejši način. Mnogim so iztaknili oči, jim porazali roke in noge in potem tako pohabljen pustili živeti. Zato ni čudno, da so se ranjeni ali onemogli vojaki, ki so obležali kje na samoti, rajši sami usmrtili, kakor da bi prišli živi v oblast Turkov.

Jaz sem bil pri konjenici. Služil sem v petem eskadronu sedmega huzarskega polka. V isti četi je bil tudi Ljubljčan; Peter se je imenoval. Kmalu sva si postala dobra znanca. Skupno sva prenašala težave vojne, skupno se borila, skupno preganjala Turke po gorati Bosni. Nekoč mi je Peter storil veliko uslugo, tedaj sta se najini srca zvezala z železno vezjo iskrenega prijateljstva. Ljubil sem ga kot ljubi brat brata.

Bilo je sredi poletja leta 1878. Tretja gorska brigada, pri kateri je bil tudi naš eskadron, se je tistega dne proti večeru utabo-

riala pri Maglaju, kjer je nameravala počakati prihoda šeste pehotne divizije. Ko bi se to zgodilo, smo nameravali odriniti proti Zepčam, da jih zavzamemo. Čakala nas je huda naloga, kajti na višinah okrog Zepč so taborile številne čete Turkov, ki so bile dobro oborožene. Polovica mojega eskadrona je morala odriniti proti Zepčam, da pregleda ozemlje. Med huzarji, ki so dobili to nalogo, je bil tudi moj pobratim Peter. Jaz sem moral ostati v taboru, čeprav bi bil rad odjezdil s prijateljem na četovanje. Z žalostimi očmi sem zrl za huzarji, ki so se vedno bolj oddaljevali in slednjič utonili v naraščajočem mraku. Večine izmed njih nisem več videl žive.

Mirno je potekla noč. Ko se je pričelo svitati, je bilo v našem taboru že vse pokoncu. Kuharji so kuhali lačnim vojakom kosilo. Huzarji se niso še vrnili. Zdanilo se je popolnoma. Solnce je stalo že visoko na nebu, toda odposlani oddelek se še zmerom ni povrnil v tabor. Gledali smo na vse strani, a naših huzarjev nismo mogli opaziti. Vojakov se je polastil nemir, zlasti sem bil jaz razburjen, kajti neka temna slutnja mi je šepetala, da se je mojemu pobratimu prepetilo nekaj zlega. Ura za uro je potekla, a huzarjev še ni bilo na izpregled. Čedalje nestrpnejši sem postajal, a tudi brigadni poveljnik je bil, kakor bi bil hodil po trnju. Zdjajci se obrne k meni in mi reče:

»Vzemite svoj vod in poižite, kaj se je zgodilo!«

Kdo je bil bolj vesel te naloge kakor jaz. Na čelu desetih huzarjev sem se pognal v dir proti reki Bosni. V nekem selu sem nalezl na dva izmed naših pogrešanih huzarjev. Oba sta bila brez orožja in ranjena. Na moje vprašanje, kaj se je zgodilo z oddelkom, ki je bil odposlan na opazovanje, sta mi povedala, da so jih ponoči napadli Turki iz zasede in večino pobili. Le dva ali tri so odvekli v svoj utrjeni tabor na Žepčakem brdu. Ta novica me je potrla, bil sem prepričan, da mojega dragega prijatelja ni več med živimi. Vprašal sem huzarja, ali jima je znano, kakšna usoda je doletela desetnika Petra, toda moža mi nista vedela povedati ničesar jasnega.

»Koliko se vas je rešilo?« sem poižvedoval.

»Samo midva sva se otela smrti in jetništva.«

»Kje so vas napadli Turki?«

»V dolini Lisnice pri vasi Senici. Izvedela sva od kristjanov, da se v sedlu Žepčakega brda skriva nad 6000 Turkov, ki prežijo kot prednja straža na prihodu naše divizije.«

Zamislil sem se. V moji glavi se je porodil drzen načrt. Razjahal sem in velel vojakom, naj se z mojim konjem vred vrnejo k brigadi.

»A kaj naj sporočimo poveljniku?« je poižvedoval poddesetnik.

»Naznanite mu, da se ne vrnem prej, dokler ne izvem, kaj se je zgodilo z mojim pobratinom, desetnikom Petrom. Ako je v turškem taboru, ga bom rešil ali poginil.«

proti Stuklju, Regina pa mu je zasadil v prsi gnojne vile ki mu jih je bil dal Janez Golobič. Po vbodu jih je s težavo izgrl. Stukelj se je obrnil, odšel srajco in pogledal rano na prsih. Napravil je komaj nekaj korakov in se že sesedel mrtev na tla. Ker mu je Regina prebodel srce, ni bilo rešitve. Po celodnevni razpravi, na kateri je bilo zaslišanih preko 20 prič, je sodišče razglasilo sodbo, da je Regina Jožef kriv prestopka silobrana, in ga obsodilo na eno leto strogega zapora in na izgubo častnih pravic za dobo treh let. Golobičeva Ana, tašča prvega obsojenca, na 20 dni zapora zaradi telesne poškodbe, ki jo je prizadejala Stukljevi Kristini, vdovi po pokojnem Stuklju. Oba obsojenca morata plačati vdovi, in sicer Regina za vse pogrebne in druge stroške preko 2000 din. Golobičeva Ana pa za bolečine in zdravnika preko 400 din. Za zahvalne vdove za pokojnim v znesku 150.000 din pa je bila Stukljeva zavrnjena na civilno pravno pot.

Popotnikova torba

Po nesreči je ustrelil dečka

Solčava, decembra. Zalosten dogodek se je nedavno odigral v gozdu posestnika Glojeka Roka v Solčavi. Posestnikov sin Urban Plesnik je prišel, popoldne po nekem opravku na Glojekov dom. Med potjo je bil opazil v gozdu na smrekah kune, pa je kot vnet lovec zaprosil očeta Glojeka in njegovega sina Bernarda, da bi mu pomagala preganjati kune po gozdu. Vsi so se napotili proti gozdu. Kmalu so opazili kune in se skrivaj priplazili v bližino smrek. Plesnik Urban se je postavil s svojo dvocevko 12 m od smreke, na kateri so bile kune. Glojek Bernard pa je bil oddaljen nekako 8 m od omenjene smreke. V tem trenutku je prišel za njimi tudi 12 letni Glojek Rok in zlezel na smreko z gostim velevjem in pokazal s prstom, kje se skrivata dve kuni. Plesnik je izprožil puško, a šibe niso zadele kun temveč Roka, da se je zvalil z vej. Fant je po dveh minutah izdihnil.

Plesnik se je sam prijavil orožništvu. Seveda ga je nesreča zelo presunila. Vsi obža-

Nato smo se ločili. Huzarji so se vrnili proti Maglaju, jaz sem pa krenil po dolini Lisnice proti Zepčam. Priskrbel sem si kmečko obleko, obul opanke, poveznil fes na glavo in nudil sem še dokaj povoljno sliko mohamedanskega Bosanca. Nihče ni slutil v meni huzarja in prišel sem neovirano do Senice, kjer so se mohamedanski kmetje prav zabavali s tem, da so slačili naše mrtve huzarje. Pridružil sem se jim, a sem le malo govoril, da bi me ne spoznali.

Mrtvih huzarjev je bilo nad štirideset, a mojega prijatelja Petra ni bilo med njimi. Olajšano sem vzdihnil in sklenil, da pojdem v tabor ter rešim prijatelja strašne usode. Da je Peter postal ujetnik, o tem sem bil zdaj trdno prepričan. Ko so Turki pobite huzarje oropali do golega, so jih pometali v bližno reko. Jaz sem se poslovil in jo urnih nog mahal dalje. Kmalu sem dosegel Zepačko brdo in se začel vzpenjati navkreber. V Lubatovičevi soteski sem naletel na orjaškega Turka. Dedec me nikakor ni hotel pustiti naprej. Vrgel sem se nanj, ga zgrabil za grlo in ga zadavil. Prisvojil sem si njegovo obleko in orožje ter se prelevil v turškega vojaka. Njegovo truplo sem zavlekel v grmovje in ga pokril z listjem. Potem sem nadaljeval pot. Čutil sem se dokaj brezskrbnega. Tako preoblečenemu se mi ni bilo treba bati presenečenja, kajti med Turki je bilo mnogo pomohamedanjenih kristjanov iz raznih krajev Bosne.

Neovirano sem prišel v turški tabor. Nihče me ni nič vprašal. Hodil sem po taborišču in na videz brez zanimanja opazoval živahni dirindaj, ki je vladal med šotori. Mojim očem so senudili najrazličnejši pri-

lujejo nesrečnega fanta, pa tudi Plesnika, ki se mu je pripetila nesreča.

Hitro prijeta razbojnika

St. Vid nad Ljubljano, decembra. Trgovski potnik Josip Rakun iz Vižmarji je nedavno zvečer prišel v znano Jagrovo gostilno v St. Vidu. Prisedel je k mizi, kjer sta bila zganje dva mlada fanta. Rakun je bil dobre volje in jima je plačal za vino. Okoli 22. ure je Rakun zapustil Jagrovo gostilno in šel po državni cesti proti Mednemu, nato pa zavil na banovinsko, v Vižmarje držečo cesto. Oba mladeniča sta spremljala Rakuna in vsi so se veselo pogovarjali. Rakun ju je še povabil v Mrežarjevo gostilno, kjer so izpili nekaj kozarcev vina. Kmalu so zapustili to gostilno in krenili proti železniški progi. Nedavno pa je eden izmed mladeničev skočil proti Rakunu in ga s pestjo pobil na tla. Nato sta ga oba začela suvati in tepsti, da je v snegu obležal nezavesten. Eden izmed razbojnikov je nad njim vpil: »Jaz sem razbojnik Tone Hace. Denar sem ali smrt!«

Preiskala sta mu žepa in mu vzela, kakor je pozneje trdi Rakun, 830 dinarjev. Po ropu sta nepridiprava nobegnila. Rakun je nezavesten ležal v snegu dobro uro. Ko se je zavedel, je s težavo vstal in komaj prilezel domov. Zjutraj je zadevo naznanil šentvitskim orožnikom. Sled za mladima zločincema je bila težavna. Orožniki so šli v Skaručno, kjer so napravili preiskavo najprej pri 18letnem brezposelnemu delavcu Pavlu Dermastji. Po daljšem obotavljanju je zlikovec orožnikom priznal zločin. Trdil pa je, da sta pri Rakunu dobila vsega le 200 din. Plen sta si razdelila na polovico. Tudi pri drugem razbojniku, 20letnem delavcu Stanku Posavcu so orožniki izvršili preiskavo. Posavec pa ni priznal ničesar. Izgovarjal se je, da je bil pijan in da se ničesar ne spominja. Rakuna ni hotel poznati. Oba razbojnika sta izročena sodišču.

ALI HOČETE

dobrih nasvetov, kako se izogniti družinskim prepričim? Naročite si družinski časopis »PRIJATELJ«, kjer dobite vse nasvete za družino, dom in gospodinjstvo. Sporočite upravi v Ljubljani, Dalmatinova 8/D svoj naslov, pa Vam pošljemo eno številko brezplačno na ogled.

Sicer sem vedel, da me čaka najstrašnejša smrt, ako me spoznajo, vendar sem bil čudno miren in pripravljen na vse.

Sredi med šotori je na nekoliko višjem prostoru stala velika utrjena stavba. Turki so jo nazivali kulo. Bila je napolnjena z orožjem in smodnikom. V nji so imeli Turki krepko postojanko, katero ni bilo tako lahko zavzeti. Moja pozornost se je takoj obrnila na to črno kulo. Bil sem trdno prepričan, da so Turki tja spravili tudi uje-te huzarje. Začel sem postopati okrog kule na videz brez vsakega namena, v resnici sem pa ostro opazoval, kako in kje bi mogel neopaženo priti v grad.

A šele potem, ko se je znočilo se mi je posrečilo neopaženo se vtihotapiti v kulo. Tudi tu je bilo zbranih mnogo Turkov, ki so sklenili braniti kulo do zadnjega diha. Pomešal sem se med nje in vlekel na ušesa njihove pogovore. Zame se ni zmenil nihče. Izvedel sem, da so bili ujeti huzarji v neki kleti globoko pod zemljo.

»Zakaj naš efendi hrani te smrdljive džavre!« se je srdil mlad Turk.

»Smrt vsem kristjanom,« so zarjaveli Turki. »Razsekajmo tiste, ki so zaprti v naši kuli!«

»Mirujte, bratje!« je gospodovalno zaklical sivobrati Turek. »Le potrpite še nekoliko, junaki! Čez dva dni bo naš efendi slavil štiridesetletnico rojstva, tedaj bo uje-te kristjane izročil v vašo oblast, da se nekoliko pozabavate z njimi.«

Divji mladci so zarjaveli ko volkovi. Me-ne je stresla groza. Srd me je zgrabil, naj-rajši bi potegnil sabljo in začel brez usmilje-

Naši na tujem

Pismo iz Nemčije

Gelsenkirchen, decembra. Čeprav živimo v deželi vojne, se naše Jugoslovensko društvo sv. Barbare v Gelsenkirchnu nemoteno dalje razvija. V nedeljo 10. decembra je bilo zadno letno društveno zborovanje. Ko je predsednik g. Janko Vrhovc začel zbor, je društveni tajnik g. Frane Brezovar podal poročilo o društvenem delu v preteklem letu, ki je bilo prav zadovoljivo. Zatem se je podpredsednik g. Martin Pirc naitopleje zahvalil predsedniku za požrtvovalno vodstvo društva, a predsednik g. Vrhovc je izrekel zahvalo zahvalo za marljivo delo ostalemu odboru. Zborovalci smo s etudi spomnili našega narodnega praznika uedinjenja in trikrat nazdravili našemu mlademu kralju.

Naša kolonija je z veseljem sprejela v svojo sredo dva rojaka, in sicer g. Ignaca Erjavca z ženo in hčerjo in g. Ignaca Mrvarja. Preselili so se k nam iz Belgije. Upamo da se bodo počutili srečni med nami.

Društvo priredi 7. januarja obdarovanje dece, katero bo skromnejše kakor druga leta, ker ni vsega na razpolago, kakor bi si želeli.

BANKA BARUCH

11, Rue Auber, Paris (9^a)

odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem denarnem kurzu. Vrh vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune. Belgija: št. 3064-64 — Bruxelles; Francija: št. 1117-94, Paris; Holandija, št. 1458-66 Ned. Dienst; Luksemburg: št. 5967, Luxembourg. Na zahtevo pošljemo brezplačno našo čekovno nabaznico.

POMOTA

Učenka: »Gospodična učiteljica, mene bolha grize.«

Učiteljica: »Ni mogoče, saj si vendar zmerom čista. To ni bolha, to je pomota.«

Učenka (čez nekaj časa): »Gospodična, me- ne je smrt pomota grizela.«

nja sekati po krvolokih. Komaj sem se premagal. Odstranil sem se ter se skril nekje v pritličju. Bila je že trdna noč, preden je utihnil hrup v kuli in so se Turki spravili k počitku. Ko je zavlada gluha tišina in se je začelo že po malem daniti, sem se splazil iz skrivališča ter se lotil dela. Sreča mi je bila mila. V kratkem sem si prisvojil nekoliko živeža, steklenico vode, par turških oblek in nekaj strelnega orožja. Vse te predmete sem zavil v preproge in si zavoj pridrtil na hrbet.

Vhod v podzemlje sem lahko našel. Počasi in previdno sem se začel spuščati po kamenitih vlažnih stopnicah navzdol v temo. Dospel sem v ozkemu rovu podoban hodnik. Zrak v njem je bil težak. Opazno sem stopal dalje in tonil v črni rov držec v roki nabit samokres. Na mah je hodnika zmanjkalo, železna vrata so mi zaprla nadaljno pot. Nastavil sem uho na železo in napeto poslušnil. In res sem zaslišal pridušeno stokanje, ki se je glasilo onkraj vrat.

»To so naši!« sem zaklical skoraj glasno.

Z skrajnim naporom sem odrinil zarjavele zapahe in odprl težka vrata. Trenutek nato sem planil v nizko kamenito klet, polno smrada in nesnage. V tej strašni ječi je na vlažnih tleh ležalo pet mož. Bili so naši huzarji, raztrgani, krvavi, ranjeni. Tudi moj pobratin Peter je bil med temi nesrečniki. So'ze so mi stopile v oči, ko sem ga videl v tako bednem položaju. Jetniki so bili trdno zvezani, da se niso mogli niti ganiti. Takoj sem spoznal, da sta bila dva huzarja že mrtva, a tudi ostali trije so bili zelo slabotni. Peter je bil še najbolj pri močeh. Naglo sem vsem trem porezal vezi na rokah in

Koroško pismo

Doslej so se dobile za obleko, perilo in usnjene izdelke posebne nakaznice, ki so jih na deželi dajali občinski uradi, v mestih pa nalašč za to določene pisarne. Za vsako reč posebej je bilo treba dobiti tako nakaznico, ki so jo uradi izdajali samo v primeru nujne potrebe. Če si je dekle želelo kupiti par nogavic, je moralo dokazati nujnost takega nakupa. Če je imelo doma vsaj že dva para nogavic, njeni želji navadno ni bilo ustrezno. Seveda pa so se tudi pri teh nakaznicah dogajale zlorabe. Tako je v Velikovcu neka gospa prosila za nakaznico za par čevljev. Oblastvu se je zdelo sumljivo, da bi bila taka dama v tako hudi zadregi, da nima doma niti par čevljev več. Medtem ko je pisarna izstavljala izkaznico, je taina policija v hiši dotične dame izvršila hišno preiskavo. Ko se je prismejljala gospa domov z novim parom čevljev v dobri veri, da je spet enkrat opehala oblastva, so ji povedali, da je medtem tajna policija obrnila njeno stanovanje in odnesla 25 parov boli ali manj dobrih čevljev. Tako je skrbna gospa za par novih čevljev izgubila vso svojo izdatno zalogo.

Nova nakaznica za obleko je veljavna za eno leto, to je do 31. oktobra prihodnega leta. Obsega sto odrezkov ali sto točk. Nakaznice so različne barve za moške, žene, dečke in deklice in za otroke do treh let. Vsakemu je prepuščeno, kje kupuje. Vsak sam preudari, kaj mu je pri obleki ali perilu najbolj potrebno. Pri nabavi se mora seveda držati predpisanih določil. Preprosti ljudje se tolažijo s tem, da tudi bogatini ne dobijo več ko samo eno karto za oblačila. Psihološko je to vsekakor zelo izdatna tolažba.

Novo uvedena karta ne velja za moške letne in zimske plašče, za posteljino in hišno perilo in za delovne in poklicne obleke. Kdor si hoče kupiti nov plašč mora v dokaz prinesiti svojega starega. Če ima večjo družino, lahko plašč nato sam obdrži, ostali pa ga morajo oddati. Posteljino in hišno perilo pa se začasno sploh ne bo prodajalo.

V Škocijanu v Podjuni gradi firma Leitgeb novo tvornico za izdelovanje deščic iz raznih lesnih odpadkov. Deščice se bodo lahko uporabljale za izdelovanje pohištva.

Gradnja mostu pri Velikovcu, ki bo premostil vso dolino, se bliža koncu. Kakor zdaj kaže, bo nova cesta stekla prihodno pomlad.

nogah. Dal sem jim piti in jesti. Kmalu so si toliko opomogli, da so lahko hodili. Hudo ranjen ni bil nobeden, vsi trije so imeli le praske, ki so izvirale bolj od hudih udarcev kakor od sabel. Povedali so mi, da so jih Turki grozovito pretepali. V naglici so si izprali rane z vodo, ki sem jo prinesel s seboj, se preoblekli v turške obleke in se oborožili.

Prijatelj Peter me je ginjen objel in rekel svečano: »Nikdar ne bom pozabil, kaj si tvegaj zame, Anton. Pri Bogu, veliko zvesto in požrtvovalno srce ti bije v prsih. Tvoj dolžnik sem odslej. Mogoče napoči dan, ko bom jaz na vrsti, da izkažem svoje prijateljstvo. Zvestoba za zvestobo!«

Zapustili smo klet in krenili iz podzemlja. Nihče nas ni opazil, nihče zadrževal. V kuli je bilo tiho in mirno kakor v grobu. Celo straže so dremale na svojih mestih, dasi se je po malem že danilo. Srečno smo prišli iz kule, tiho in previdno smo se plazili med šotori. Nihče nas ni opazil. Brez vseh ovir smo prišli iz taborišča ter se spustili v beg. Tudi Zenačko brdo smo prekoračili brez vseh nevarnosti. Ko smo imeli to gorovje za seboj, smo se globoko oddahnili. Vedeli smo, da smo rešeni.

Se pred solničnim vzhodom smo dospeli v taborišče naše brigade, kjer so nas vojaki sprejeli z velikim navdušenjem. General me je pozval pred sebe in me ostro oštel zaradi samovoljnega postopanja, a kazni mi ni naložil glede na moj junaški čin.

Tistega dne se je naša brigada priklopila šesti pehotni diviziji in nato je vojska začela korakati proti Žepčam. Turki so se branili ko besni, a našim vojakom se niso mo-

Ženski vestnik

Za kuhinjo

Mozgovi cmočki za juho. Sedem dek mozga zdrobi v skledi in postavi na toplo, da se zmehta, nato mozeg zmešaj, da postane gladek. Dodaj dve drobni jajci, dobro zmešaj in osoli. Trem žemljam oribaj skorjo, zreži na drobne kocke, polij s pol decilitrom mleka, da se namoči. Nato žemlje otisni in primešaj mozgu. Dodaj še devet dek moke. Če je testo zelo mehko, primešaj še malo drobtin. Najboljše je, če zakuhaš en cmoček v krop in če vidiš, da se hoče razkuhati, dodaj še malo drobtin. Iz te zmesi oblikuj drobne cmočke, jih zakuhaj v govejo juho in naj vro osem do deset minut. Če imaš malo juhe, jih zakuhaj v krop, in ko so kuhani, ocedi, daj v skledo in naliž vrele juhe nanje.

Telečja jetra s čebulo. Pol kile jeter zreži na tenke koščke. Pol kile razbeli masti (štiri deke). Vsak košček jeter malo potolci, povlaj v moki in zloži koščke na razbeljeno mast, da se hitro opečejo po obeh straneh. Opečena jetra zloži na topel krožnik, kar je preveč masti v kozji, jo odlij, postrgaj po kozji, kar se je prijelo od jeter, prilij žlico juhe ali vode, in ko prevre, polij sok po jetrih. Po vrhu osoli z drobno soljo in položi še na kolarbarje narezano in ocvrto čebulo. Daš za večerjo na mizo.

Krompir z mesom. Kilo krompirja olupi in zreži na tenke kose. Pol kile mesa (telečje, svinjsko ali goveje meso) zreži na tenke kose. V kozji razpusti mast in na mast zloži polovico krompirja. Po krompirju položi koščke mesa, drobno narezane čebule in malo popra in soli. Po mesu položi drugo polovico krompirja, po krompirju pa malo polij z raztopljeno mastjo, kozo pokrij in rostavi v pečico. Čez četrt ure prilij žlico ali dve vode in duši dalje v pečici približno uro in pol. Daš kot samostojno jed na mizo.

Svinjski zrezki v gorčični omaki. Svinjsko meso zreži na zrezke, potolci, osoli in povlaj v moki. V kozji razbeli malo masti, položi zrezke na mast in jih hitro opeci po obeh straneh. Opečene zrezke zloži na krožnik in postavi na toplo. Na ostalo mast pa stresi tri žlice drobno sesekljane čebule in ko porumeni, potresi po čebuli dve žlice moke. Ko moka tudi malo porumeni, prilij malo vode.

gui dolgo upirati. Kmalu so se spustili v divji beg. Zavzeli smo Žepče. Del našega eskadrona je bil odposlan proti Vranduku, da razoroži prebivalce po okoliških vaseh in pozive, kje se skrivajo Turki. Pri Kovnici smo naleteli na več tisoč turških konjenikov. Obkolili so nas od vseh strani. Branili smo se hrabro, a silna premoč nas je kmalu strla. Bil sem ranjen; gotovo bi bil končal svoje življenje pod turškim handžarjem, da ni bilo Petra. On mi je otel življenje. Ko sem omahnil ranjen, me je on prestregel v svoje močne roke, dvignil s sedla ter me vzel na svojega konja. Z eno roko držec mene, z drugo vihteč sablo in bliskovito sekajoč okoli sebe je vrli mladenič prebil sovražni krog in se spustil v dir. Rešil je svojo in mojo glavo. Edino midva sva ostala živa, vsi ostali so našli smrt pod krivo sablo. Tako je Peter poplačal svoj dolg.

Ko sem slednjič ozdravel, je bila že vsa Bosna zavzeta. Naš polk se je vrnil v domovino, z njim sem se povrnil tudi jaz. Mojih tovarišev huzarjev je mnogo ostalo v Bosni. Na raznih krajih počivajo njih trupla.

Edvard

Za obnovitev naročnine — Pozor na priložene položnice!

Današnji številki smo priložili poleg koledarčkov položnice za vsakega naročnika, da lahko takoj plača naročnino za leto 1940. Ker je naročnina malenkostna, prosimo cenjene naročnike, da jo plačajo že prve dni

in ko prevre, dodaj žlico gorčice in dobro zmešaj. Zdaj zloži zrezke v omako in počasi duši do mehkega. Po potrebi še malo osoli. Če se je omaka zelo zgostila, jo še malo zalij, a mora potem še vreti najmanj četrt ure, sicer je brez okusa in vodena. Zraven daš dušen riž, valjance in slično.

Sirov narastek. Mešaj, da se zgosti, pet dek sirovega masla, šest dek sladkorja v prahu in tri rumenjake. Nato primešaj četrt kile pretlačenega sira (skute), sok in lupinico od pol limone, sneg treh beljakov, osminko litra sladke smetane, dve deki vanilijevega sladkorja in osem dek zmletih orehov ali mandeljnov. Pekačo pomaži s sirovim maslom, posuj z moko in napolni za prst na debelo s testom in speci. Pečeno zreži na poljubne kose in daj toplo ali mrzlo na mizo. Da se prepričaš ali je testo pečeno, ker se to testo zelo počasi speče, ga prebodi z nožem. Če je ostal nož čist, je pečeno, če je pa na nožu testo še redko, tedaj peci dalje.

Praktični nasveti

Pecilni prašek pred uporabo ali presej ali ga pa z nožem dobro stlači, da ne bo v kepicah. Močnata jed bo tako vse drugače narasla. Pecilni prašek vedno zmešaj z moko.

Da se rozine, orehi ali mandeljni enakomerno porazdele v testu in tudi ne zlezejo na dno testa, jih prej zmešaj z malo moke.

Tudi kavni mlinček moraš včasih očistiti, ker je kava, pa naj bo žitna ali prava, mastna. Mlinček naenkrat ne melje drobro in tudi zelo težko se obrača. Če je mlin tako narejen, da ga lahko razdereš, tedaj odvij vse vijake in ga razderi. Vse železne dele prekuhaj v kropu, potem dobro umij, zbrisi in še posuši. Nato ga zopet sestavi. Če pa mlinčka ne moreš in ne znaš razstaviti, tedaj pa zmelj v niem četrt kile pšeničnega zdroba, in ko si gotova, mlinček dobro iztresi in žrtvuj pest žitne kave, pa jo tudi zmelj, da s tem očistiš mlinček, kar se še drži v niem od zdroba. Zdrob je namreč pobral vase vso maščobo, nekaj prahu od zdroba pa je le ostalo v mlinčku.

Mast, sirovo maslo in olje so vse bolj okusni, če jih daš v mrzlo posodo in šele nato postaviš posodo na štedilnik. Slabo je, če daš mast v segreto posodo.

Če hočeš še tonel kruh narezati v lepe kose, tedaj vtakni nož v krop, da se segreje. Nož nato hitro obriši, da se ne shladi in nato reži z njim.

meseca januarja, po možnosti za vse leto naprej. Tako ne bodo med letom imeli opravka z novimi položnicami in sitnosti z opominami. Naročnina ostane nespremenjena: za domačo državo: celoletna naročnina 36 din, polletna 18 din, četrtletna 9 din; za tuje države: celoletna 48 din, polletna 24 din, četrtletna 12 din; za Ameriko pa celoletna 1 dolar.

Kdor bi po pomoti ne prejel položnice ali če se mu pokvari, naj piše na upravništvo po drugo. Oni naročniki, ki so naročnino za leto 1940 plačali že poprej, naj kot zvesti naši prijatelji izročijo položnice znancem, ki še niso naročeni, in jih pridobijo, da se na »Domovino«, ki je vsem, ki jo poznajo in bero, najbolj priljubljeni list, naroče za novo leto.

Kdor je preteklo leto zaostal z naročnino, naj s položnico ali s pošto nakaznico hitro poravnata tudi zaostanke, da ne bo presledka pri pošiljanju lista.

Nadalje opozarjamo naročnike v inozemstvu, da naše položnice tam niso veljavne, zato jih njim nismo priložili. V Franciji in Belgiji se naročnina lahko pošlje po mednarodni pošti nakaznici. Znesek je napisati v dinarjih, ki ga na pošti preračunajo, koliko mora pošiljatelj položiti v francoskih ali belgijskih frankih. Plačilo naročnine pa posreduje tudi Banka S. Baruch in Comp., v Parizu IX Rue Auber 11, na katero se je obrniti.

Naročniki v Nemčiji denarja za časopise ne smejo pošiljati, zato sprejemamo take naročnike le ako plača za nje naročnino kakor oseba, ki biva v Jugoslaviji.

Upravništvo »Domovine«

Nekoliko zabave

Zimske vijolice

Tam na oglu stoji in veter ji brije v obraz. Ulica se koplje v morju luči, ljudje se gnetejo in sujejo, kakor ne bi drug drugemu privoščili prostora, ki ga potrebujejo za svoje noge. Kakor živa reka beže mimo otroka, ki ponuja s prosečimi očmi svojo košarico. Ne zmenijo se ne za otrokove oči, ne za dišeče vijolice, ki so v košarici. Vijolice — zimske vijolice, otroci juga, ki jih prodaja mala Anuška.

Nekje daleč se je Anuška rodila. Tam ji je mati vsak večer pela otožne pesmi, da je zaspala. Očeta ni poznala. »Mrtev je,« ji je mati vselej rekla, kadar je vprašala po njem, in pri tem zajokala. Potem je mati prišla v to mesto. V bolnišnici je umrla. Pokopali so jo med berači, njen otrok pa je ostal sam, zmrzujoč, lačen, prepuščen sočutju tujih ljudi. Sočutju, ne — računu hladnih ljudi. Mesto plačuje vsak mesec neznatno malenkost za vzdrževanje otroka in ta denar dobivajo zdaj njeni kmečki starši. Toda Anuška je lepa in lahko zasluži kaj denarja — njenemu kmečkemu očetu bo prav prišel, ker ima žganje rajši od dea. Trgovec s cvetjem napolni vsak dan košarico lepega otroka z dišečim cvetjem — Anuška mu pa potem vrne prazno košarico. Nekaj srebrnih novcev gre potem v široke žepe krušnega očeta, večji delež pa zadovoljen pospravi trgovec s cvetjem. In mala Anuška stoji v solnčni pripeki in v ledenem snežnem metežu na svojem vogalu, s košarico v rokah in vročo prošnjo v žalostnih očeh. Ze nekaj dni ji gre kupčija slabo. Njena košara ostaja polna. Trgovec jo gieda postrani, krušni oče se bolj, grozi ji, tepe jo. Anuška joka in molči.

Tudi danes stoji drhteč od mraza s svojo košarico zimskih vijolic, sama kakor vijolica, na vogalu in prošnja je v njenih otroških očeh. Vijolice, zimske vijolice! Kao vpraša po njih, danes, ko vse mesto kar diši po smrekah za božična drevesca, ko hodi ljudje skozi cele gozdove teh smrek s podstavki in lepo naravnanimi vejami! Kaj pomaga, če Anuška še tako na glas ponuja svoje zimske vijolice! Njen glasek zanira v hrušču ulice in drugih prodajalcev. Malsikdo jo brezobzirno sune v hrbet. »Prostor!« ji zakliče nekdo. »Kaj boš danes s svojimi neumnimi šopki! Danes kupujejo ljudje drevesca! Danes smo mi na vrsti. Stran od tod, beračica!«

In Anuška se plaho umakne in se stisne k hladnemu zidu. Saj imajo prav! Kdo bo danes kupoval vijolice? Vse že povešajo žalostne in napol zmrzle glavice in se v mrazu krčijo.

Kratki zimski dan se nagiblje h koncu in najlepši večer leta prihaja: božični večer. Čedalje hitreje stopajo ljudje po ulicah. Obloženi so z zavitki, njih oči so vesele in ustnice se jim smehlajo. Počasi cesta utihne. Tudi otroci s ceste gredo domov. Morda vendar gori pri katerem izmed njih doma širokno drevesce v podstrešni sobici.

Solznih oči se Anuška ozira. Kdo bo njej prižgal lučke? O, k njej ne bo Jezuščka, preveč je siromašna in preveč zapuščena. Kaj bodo vse dobili drugi, njo pa čakajo samo udarci. En sam novc ima v žepu in še ta ni srebrn. Počasi stopa, lačna in premrta, ob hišah, iz svetlih ulic v temne, kjer hodi le malo ljudi, danes še celo. Na nebu se iskre zvezde, kako sinje so, ledeno mrzlo brije ubornemu otroku režeči veter v obraz. Casih zasliši zvenketanje, kakšen košček božične pesmi skozi okno. Plapolajoče sveče za zastori mečejo medel, nemiren soj na ulice. Da, ljudje prižigajo že sveče na božičnih drevescih. Tu spet. S pohlepni očmi stmi skozi zev zastora v prtično stanovanje, kjer pravkar občudujejo trije otroci pri odprtih vratih drevesce, potem pa se vržejo na dala, ki so razložena po vsej mizi. Tedaj —

tedaj zasliši Anuška za seboj pretresljivo ihtenje. Dekletce se obrne in zagleda lep ženski obraz, oblit s solzami, ki stmi iz črne tenčice in je tako strašno bled. Nehote seže Anuška po šopek vijolic in ga ponudi žalostni gospej. Boleč nasmešek se pokaže okoli ustnic mlade žene. »Ona je imela vijolice tako rada!« šepne. Tedaj položi nekdo roko na njeno ramo in globok glas ji reče: »Ana, kaj delaš vendar tu?«

»Nisem mogla strpeti doma, Ivan, v sobi brez božičnega drevesca.«

»Ali vi tudi nimate drevesca?« plašno vpraša Anuška. »Zakaj ga ne prižgete svojim otrokom?«

»Nimamo otrok, zaihti gospa. «Naša edina, naša sladka Ančka, leži od prevčerašnjim. — tam — tam daleč na pokopališču — pod snegom — «

»Srečna Ančka!« zavzdihne Anuška. »Ni ji treba hoditi po ulicah. Z angeli se lahko igra, srečna Ančka!«

»In kaj delaš ti na cesti? Zakaj stojiš v mrazu tu? Loma te bodo čakali in v skrbeh bodo zaradi tebe!«

»Mene ne čaka nihče,« odvrne resno dekletce.

»Kje pa je tvoja mama?« jo vpraša dobri glas mlade gospe.

»Umrla je!«

»Pri kom pa si?«

»Pri tujih ljudeh. In ko se bom nocoj vrnila praznih rok, me bo krušni oče natepel. Pa nocoj nihče ni maral vijolic,« zaihti dekletce. »Vsi so kupovali samo drevesca in moje vijolice so zmrznile.« Mala, premrta ročica poboja glavice cvetov. »Moje uboge vijolice!«

»Tudi ona je uboga z mrska vijolica, ki gine od mraza,« šepne mlada žena. Njene solze so usahnile. Zdjaj strme njene oči zamišljeno v Anuškin obraz.

»Kako ti je ime, mala?«

»Anuška.«

»Ali boš iti z nama, Anuška? Jezušček je pripravil dosti lepih daril za našo Aniko. Ali bi jih ti rada imela?«

»Če smem...«

»Saj ti je prav, Ivan?« Mlada žena pogleda proseče svojega moža.

»Seveda, Ana! Le vzemi jo s seboj. Ti in

ona bosta imeli lep božič.«

Zdjaj stopica Anuška drobnih korakov med njima. Košarico drži trdno z obema rokama. Kmalu stoji vsi trije v toplem stanovanju. Kako je to prijetno. Anuškinе oči se smehlajo in rdečica zaliva njen ljubki obrazek. Kako je toplo!

»Ivan!« Drhteč vzdih se utrga z ustnic gospe Ane. »Le poglej jo! Ali ni podobna Ančki? Iste temne lepe lase ima — iste sinje oči, isto drobno postavico! O, Ivan — če bi jo smela obdržati,« šepne potem. »Za zmerom — namesto najine rajne ljubljence!« — Mož se dobrohotno skloni k njej in jo gleda, kako proseče sklepa roke.

»Vse to bova še premislila, Ana. Pripravi zdaj večerjo — potem bova pa še dalje govorila.«

In gospa Ana bega sem in tja, stara služkinja Dora pa prinese med tem Anuški skledico toplega mleka in kos potice. Gospod jo izprašuje in ona mu odgovarja na vse, kar hoče vedeti. Odgovarja pametno, prijazno in zaupljivo, in zmerom dobrohotnejši je gospodov pogled, ki počiva na njej.

Zdjaj se na drugi strani odpro vrata. Gospa Ana odvede malo, strmečo Anuško k mizi, kjer leži poleg obleke, toplega kožuščka in krznenih čevljev velika, čisto nova punčka.

Anuška se kar boji in samo gleda, gleda.

»No, Anuška, kako ti je vse to všeč?« vpraša gospod.

»O!« — in nič drugega. Čez nekaj časa pa: »In vse to naj bo zame?«

»Da, Anuška, vse.«

»Oče mi tega ne bo pustil. Prodal bo...« potoži potem in žalostno pobesi roke.

»Ivan, ali smem?« vpraša gospa Ana.

On pokima.

»Anuška, ali hočeš ostati pri nama? Za zmerom, ljubi otrok!«

Nemo jo gleda, potem pa zaihti:

»Jaz, jaz — tu? O, moj bog!«

»Tako rada te bova imela, kakor bi bila najina, Anuška.«

»Ti, ti boš moja mama — in gospod — gospod moj oče? Nič več mi ne bo treba v mrazu stati na cesti in prodajati cvetice?«

»Nikoli več, Anuška! Lepe obleke boš imela Ančka!«

naju pa moraš imeti rada, kakor naju je imela Anika!«

Anuška samo nemo sklence roke in solze se ji vdero po upadlem obrazu.

»Torej — torej je res prišel Jezušček k meni!« reče potem tiho

»In k nama tudi, kaj ne, Ana?«

In mož stisne k sebi svojo ihtčo ženo.

Mirko Brodnik.

Kako praznujejo Silvestrovo drugo

Novo leto je na pragu. Spet bodo slavili najrazličnejši narodi njegov prihod. Povsod so druge navade, vendar pa imajo vse te proslave nekaj skupnega. Šaljivci pridejo ta večer na svoj račun in dobe nekako premoč nad resnimi ljudmi. V naslednem hočemo v kratkih stavkih povedati, kako drugod po svetu pričakujejo novo leto.

V Angliji

imajo navado, da ovijejo vse zvonove po cerkvenih stolpih v stare cunje. S tako zavitimi zvonovi zvone ves Silvestrov večer do polnoči. S takšnim neubranim zvonjenjem spremljajo staro leto na pokopališče. Ko pa se približa polnočna ura, zvonove spet odvijajo in oglasi se veličastno zvonjenje, pravo nasprotje s prejšnjim. Rojstvo novega leta zasluži vendar lepšega zvonjenja kakor pa smrt starega leta. To razliko naj pokažejo v vreče zaviti in nato spet razgaljeni zvonovi. Na Angleškem imajo navado ta večer prirejati tudi razkošne gostije za lepo okrašenimi mizami. Natančno opolnoči se navzočni vzdignejo ter voščijo drug drugemu srečno novo

leto. Primejo se navzkriž za roke in pojmo noveletne pesmi. Toda proslava traja zelo kratek čas, zakaj noveletni dan na Angleškem ni praznik, temveč navaden delavnik.

Na Škotskem

so že čisto drugačni ljudje, čeprav so Škoti tudi Angleži. Škoti, ki so znani kot izredno skopi ljudje, ne praznujejo božiča in novega leta vsakega posebej, pač pa kar vse skupaj na novega leta dan. Škoti ne zapravljajo in zato tudi ne orirejajo bučnih silvestrovanj, saj bi se vendar s tem pregrešili proti svoji varčnosti.

V Franciji

proslavi novega leta ne pripisujejo posebnega pomena, zakaj tudi tu kakor v Angliji je noveletni dan navaden delavnik. Le odlična gosпода slavi Silvestrovo na razkošnih prireditvah. Glavna točka spreda so razni dovtipi, ki so dostikrat zelo duhoviti, nalašč pripravljene za ta noveletni praznik.

Italijani

so znani po tem, da zelo radi kaj dobrega pojedjo. Zato posvečajo na Silvestrovo naj-

večjo pozornost temu, da se pripravi za ta večer odlična gostija. Na vrsto pridejo ta večer razkošne pojedine. Ponekod imajo na ta večer navado razbijati porcelanasto posodo kakor pri svatih, da bi te črepinje prinesle čimveč sreče v hišo. Toda to navado čedalje bolj opuščajo. Na novega leta dan pa so cerkve v Italiji tako polne ljudi kakor noben drug dan v letu

— Svedci

slavijo Silvestrovo na svoj način, in sicer

ne na domovih ali kje v kakšnih zabaviščih pod streho, temveč pod milim nebom, na smučkah. Vse hiti že dan pred novim letom ven v naravo bodisi na smučkah ali na sankah. Utaborijo se kje v bližnjih gorah in tako v znamenju zimskega športa pričakujejo trenutka, ko nastopi novo leto. Samo po sebi se razume, da ob tem pričakovanju ne sme manjkati kuhanega vina in dobre jedi. Če na Silvestrov večer sije luna, uprizarja jo prave bitke s kepanjem.

Južni tečaj je kakor severni dežela neraziskanih skrivnosti

Slavni ameriški polarni raziskovalec admiral Byrd se je nedavno spet odpravil na južni tečaj, ki ga je že na svojih prejšnjih odpravah prepotoval tako kakor še noben človek pred njim. Nova odprava je preračunana na tri leta in bo imela svoje glavno oporišče v Mali Ameriki kakor že ob prejšnjih Byrdovih odpravah.

Ozemlje južnega tečaja (antarktida), je velikansko. Na njem je še mnogo nedognanih skrivnosti in na njem prežijo še večje nevarnosti na raziskovalce kakor okrog severnega tečaja. Na južnem tečaju znaša mráz pogosto do 61 stopinj pod ničlo, včasih pa še mnogo več.

Navoljo tega ima ozemlje južnega tečaja več sto metrov debele plasti večnega ledu, ki se razprostirajo čez dvajsetkrat večje ozemlje kakor plasti večnega ledu, ki so jih raz-

iskovali na Grenlandiji. Tudi poleti divjajo tu ledeni vetrovi, ki jih povzročata mrzlotno izžarevanje večnega ledu in ki prehajajo v neprestane snežne meteže. Čeprav danes še ne vemo za gotovo ali gre pri antarktidi, ki jo cenijo na 14 milijonov kvadratnih kilometrov površine (Evropa meri samo 10 milijonov kvadratnih kilometrov), za resnično celino ali za otoke, so dognali vsaj to, da je južni tečaj v nasprotju s severni mtečajem, ki ga obdaja zamrzlo morje, ob robu velikanske kopnine, in sicer v višini 3700 m.

Od vse velikanske antarktične kopne zemlje hoče Byrd raziskati 2500 km širok pas. Na tem ozemlju so baje ležišča platine, niklja, premoga in drugih rud. Razen tega pa pripisujejo antarktidi velik pomen kot oporišče za letala. Tako bo ozemlje južnega tečaja utegnilo v bodočnosti imeti še velik gospodarski pomen.

Največji pravoslavni samostan je na otočju Ladoškega jezera

O Ladoškem jezeru in njegovi okolici se zdaj mnogo piše zavoljo vojne med Rusijo in reč 40 otočkov, imenovanih Valamo. To je v več ozirih. Sredi Ladoškega jezera je namreč 40 otočkov, imenovanih valamo. To je pravljichen svet. Na tem otočju je zdaj največji pravoslavni samostan na svetu. Od sveta je strogo ločen po jezeru in v samostanu živeti menihi skoro niso vedeli, kaj se dogaja na svetu. Zdaj, ko je vojna, je v tem samostanu tudi nemirno življenje. V velikanskih cerkvah so se ob svitu voščeni sveč do zadnjega časa razlegale molitve za ruskega carja. Cerkve,

kapelice in puščavniške skalne votline stoje skrite v gostih gozdovih.

Okrog samostana se raztezajo širna samostanska polja, ki so jih prej obdelovala cela pokolenja spokornikov ruske pravoslavne cerkve. Tisti, ki so v stari Rusiji grešili in niso imeli možnosti, da bi se spokorili, da bi zgradili kapelico ali vsaj kupili zvon, so brezplačno delali na samostanskih posestvih. Grešnikov je bilo vedno dovolj in zato so imeli menihi tudi zmerom dovolj marljivih delavcev. Zdaj vzdržujejo ta samostan samo ruski izseljenci, ki bivajo v skandinavskih državah.

Zanimivosti

× **Električno oko.** Na zapadnem bojišču se uporablja razno novo orožje. Ko so prve dni po nastanku vojne vdrla francoski vojniki v gozd Warndt, so naleteli tudi na zažučeno nemško strojno puško. Ko so se ji približali vojniki na 20 metrov, je strojna puška začela sama od sebe streljati. Pozneje se je izkazalo, da je bilo vdelano vanjo »električno oko«, ki jo je sprožilo, ko je stopil v njegovo območje prvi francoski vojak. S slinčnimi električnimi očesi, ki pošiljajo svoje nevidne žarke v določeno smer, so opremljene tudi številne poti do francoskih postojank na Maginotovi liniji. Kakor hitro stopi kako bitje v njihovo območje, se sproži naprava, ki opozori bližno stražo, da se nekdo približuje postojanki.

× **Dve strašni železniški nesreči v Nemčiji.** V noči od četrta na petek je trčil na železniški postaji Genthingu brzi vlak Berlin-Neukirchen v brzi vlak Berlin - Köln, ki se je pripravljala na odhod s postaje. S tira so skočili lokomotiva, šest vagonov prvega vlaka in štirje vagoni drugega. Ker sta bila oba vlaka polna potnikov, je število mrtvih in ranjenih veliko. Po neuradnih poročilih, je bilo pri nesreči čez 200 mrtvih in blizu 400 ra-

njenih. — Do druge hude nesreče je prišlo ob trčenju dveh potniških vlakov pri Karlsruheju. Pri tem je bilo 30 mrtvih in nad 40 ranjenih.

× **Do 32 km visoko toplina pada, potem pa spet narašča.** Večina ljudi si je stratosfero predstavljala doslej kot skrajno mrzlo. Meritve s pomočjo posebnih balonov so to naziranje potrjevale, saj so kazale ob meji stratosfere mráz kakšnih 55 stopinj pod ničlo. Ameriški znanstveniki pa so s posebnimi meritvami ugotovili, da postaja toplina od višine 32 kilometrov dalje spet višja. Ta plast z vreliščem je razmerno tenka in nad njo toplina spet naglo pada, tako da znaša v višini 80 km spet 90 stopinj pod ničlo. Zanimivo pa je, da se toplina potem znova dviga, tako da doseže v višini 110 km že 20 stopinj nad ničlo. Vzroki tega nenavadnega pojava v ozračju so nam doslej še neznani.

× **Ostra kazen za poslušanje tujih radijskih vesti.** Kakor poroča »Wiener Tagblatt«, je izjemno sodišče v Gdanskju obsodilo celo družino zaradi tako zvanega »radijskega zločina«. Gre za petčlansko družino nekega Johannesa Jakobsena, ki si je leta 1938. nabavila radijski sprejemnik in je od takrat dalje poslušala ne samo nemška, marveč tudi francoska in angleška poročila. Policija je prišla temu na sled, ker je žena znancom prepovedovala naložiti francoske in angleške

vesti. Mož in žena sta bila obsojena vsak na dve in pol leta ječe zaradi poslušanja in širjenja tujih vesti, ostali člani družine pa zaradi poslušanja vesti na dve leti zapora in vsi na izgubo državljanjskih pravic za dobo petih let.

× **Čistilci ušes na Kitajskem.** Če potuješ po severni Kitajski jeseni, ko je rado vetrovno, se ti zdi, da jo bo takoj treba popihati iz te dežele. Veter dviga v prah izpremenjeno izsušeno ilovico in ta prah silí v oči, nabira se pod obleko in pokrije ti vse telo. Človeku ne diši jed, v ustih čuti blato, oči se mu solze in ušesa ima tako zamašena, da sliši glasove iz neposredne bližine kakor bi prihajali iz velike daljave. Zato se ne smemo čuditi, da se na Kitajskem preživljajo nekateri ljudje tudi s tem, da čistijo svojim bližnjim ušesa. To je poklic, ki ga je ustvarila nujna potreba. Čistilci ušes sede na oglih ulic po kitajski hmetih kakor pri nas čistilci čevljev. Na mesto ščetk imajo strgulice, žličice in podobno orodje. Njihovo delo terja mnogo spretnosti. Za čiščenje obeh ušes potrebuje Kitajec približno toliko časa kakor brivec za striženje las.

× **Ležišče 20.000 mumij so našli.** Egipčanski raziskovalec Selim beg Hasan je odkril pri Sakari v Egiptu podzemsko pokopališče z 20 tisoč mumijami. Ob tem pokopališču je bila odkrita tudi prastara cesta, zgrajena v obliki hodnika, ki je vezala pokopališče z bližnjim svetiščem. Po vsej dolžini hodnika se vleče skozi strop špranja, skozi katero prihaja dovolj svetlobe in zraka. Stene in tla hodnika so iz belega apnenca. Na stenah naslikani prizori med drugim prikazujejo prevažanje stebrov po Nilu, spopade med starimi Egipčani in Beduini in prevažanje s čolni, na katerih veslajo azijski ujetniki. Kralj Unas, ki je vladal v Egiptu pred 5000 leti, je naslikan v bajnem bogastvu v trenutku, ko stopa o predenj sli tujih narodov z darili. Druge slike kažejo poljsko delo skozi vse leto. Posebno lepe so slike, ki prikazujejo zbiranje medu in obiranje smokey, dalje žetev in lov na ptice. Podzemsko pokopališče je izklesano v živo skalo na površini več oravov.

× **Potovanje okrog sveta v 30 dneh.** Človek lahko pride okoli sveta v 30 dneh in vmes se lahko še ustavi v največjih mestih, da si ogleda njihove znamenitosti. Potovanje okoli sveta v 30 dneh je mogoče seveda z letalom. Udeleženci potovanja krenejo z letalom Panameriške prekomorske službe iz Southamptona in naslednjega dne popoldne so v New Yorku. Tam prenoče, drugi dan pa krenejo v Chicago. Popoldne si ogledajo mesto in še istega dne odleto v Salt Lake City, kjer si naslednjega dne ogledajo znamenitosti. Dalje lete v Los Angeles, od koder napravijo izlet v Hollywood in Pasadena. V San Franciscu ostanejo ves dan. Osmega dne popoldne odleto čez Tihno morje na Havajske otoke, potem pa na Filipine. Med potjo se ustavijo na treh otokih. Petnajstega dne prispo v Hongkong na Kitajskem, od koder se začne povratek po drugi poluti. Pot drži preko Bangkoka in Kalkute v Kvalior, od koder se odpeljejo izletniki z vlakom v Agro in Tadžo Maha. Dalje drži pot preko Karačija, Vasre, Aleksandrije in Marseilla v Southampton. Vse skupaj traja okoli 30 dni. Vsa vožnja s preskrbo v hotelih stane 475 funtov šterlingov. Navadno potovanje okrog sveta pa traja približno šest mesev in stane 550 do 600 funtov

× **General kot prostak.** Med mnogimi vojaki, ki so na mobilizacijski ukaz v Franciji odšli z doma in oblekli vojaške suknje, je bil tudi starček sivih las, ki prav tako služi med prostaki. Ta sivolasi prostak je bil svoj čas že general. Ime mu je Grancourt. Leta 1914. je bil major, leta 1918. pa je postal polkovnik. Proslavil se je zlasti leta 1922. v vojni z Druzi v Siriji, kjer je bil poveljnik. Pridobil si je mnogo odlikovanj in vsi njegovi predpostavljani so ga visoko cenili. Po teh uspehih pa je iz osebnih razlogov podal ostavko na svojo službo in stopil v pokoj. Kot dober poznavalec Vzhoda je napisal nekaj knjig o teh deželah in njihovem pomenu za Francijo, ki so naletele na ugoden odmev med znanstveniki in politiki. 1922. leta je že 63 let.

NAPISAL MIRKO BRODNIK

Srce v okovih

ROMAN

Votlo je zabobnel strel. Moža sta se prestrašila in se spustila. Kakor bi se bil vdrl v zemljo, je eden od njiju izginil v temo. Dva, trije so planili za njim. Iz njihovih kletvic je spoznal, da ga niso dobili. Čigan je bil rešen.

Sele tedaj se je Branko zavedel, v kakšni nevarnosti je. »Požurita se,« je zaklical Japoncema.

Ladja se je jela počasi odmikati od brega. Branko in Mitja sta se skrivala za jamborom in neprestano streljala proti bregu, odkoder so se tudi že jeli oglašati prvi strelji. Eden je oprasnil Mitjo po licu, toda brez škode.

Preden sta izstrelila vse naboje, so bili zasledovalci že tako daleč, da se jim ni bilo treba več bati.

V lahнем vetriču je barka zdrsnila na valovih.

Kmalu je bila že daleč, daleč sredi morja.

Sedemindvajseto poglavje

V NEVIHTI

Jutro.

Dvanajsti dan že teče, kar sta Branko in Mitja na ladji, ki jo vodi stari Japonec Vetter je ugoden in barka drsi ko puščica proti jugu, kamor sta namenjena. In varno se vozita, kakor bi bilo morje njuno. Niso še srečali ladje, ničesar. Japonec je spreten mornar. Vsak košček morja pozna, dobro ve, kje druge ladje ne vozijo.

Branko je jel počasi dobivati zaupanje vanj. Tudi Mitja. Ubogi fant! Prve dni vožnje, kakor da se je šele zavedel, da gre v tujino. Otožen je postal, zamišljen in nič ni moglo razvedriti. Zdaj se je počasi opomogel. Spet postaja njegov obraz vesel. Branko ga opazuje zadovoljen. Vere v samega sebe mu vliiva. Privede mu svojo zgodbo, ki je Mitja doslej še ni čisto poznal.

Ob tem pripovedovanju se Branko spet zbude vsi stari spomini. Spomni se reči, ki dozdaj nanje še mislil ni, pomisli na reči, ki ga še čakajo. Kako naj nastopi, kako naj pride, kako naj vse izvede, da svojega načrta ne pokvari? In — ali ga sploh že ima! Le nekaj ve — čim prej mora priti domov, in poiskati mora Kregarja, ne — najprej mora videti njo, Zoro. Njej mora biti namenjen njegov prvi korak. In njegovemu otroku, če živi. In k očetu mora iti, povedati mu, da je še živ, da so bile vesti, ki so mu jih na brž prinesli, grda laž, ki jo bo zdaj maščeval...

Tako se je poglobil v svoje misli, da je skoraj pozabil na Mitjo, ki je sedel zraven njega na krovu. Šele nenaden pretres ladje ga je zbudil. Vstal je, stopil k jamboru in se nanj naslonil. Toda tudi tam ga ni strpelo. Vrnil se je na sprednji del ladje, se zadržal v valove, ki jih je ladja rezala, da so se penili kakor mleko. In zadaj je ostajala široka brazda, ki se je izgubljala v daljavi.

Japonec jima je povedal, da so prejšnji dan jadrali kakih dvajset kilometrov od Sanghaja. To bi bila približno petina poti do Kalkute. Torej še kakih petdeset dni, da prideta do prve postaje na poti v domovino. Hvala Bogu, odondod pojde hitreje.

Nestrpen je. Čeprav beži ladja, se mu zdi, da se niti ne premakne. V nestrpnosti si grize ustnice. Dan za dnem poseda na palubi, gleda okrog sebe. Povsod samo morje. Le časih se za kako uro pokaže čisto na obzorju med meglami suha zemlja. Toda kmalu izgine in spet je okrog njega samo morje, morje.

Drugi dan se je morje pomirilo, komaj toliko vetra je bilo, da je malo izbočil jadra, in ladja se je bolj počasi pomikala naprej. Branko je gledal Japonca, ki je stal ob krmilu. Na njegovem čelu je opazil gube, ki so jasno izdajale, da je bil stari mornar v skrbeh. Vprašal ga je, zakaj.

»Vreme mi ne ugajati,« je zagodrnjal starec.

»Zaradi vetra?«

Japonec je pokimal.

»Premalo vetra. Bojim nevihta.«

»Al se ne moremo zateči na obalo?« je vprašal Branko.

»Tujec ne poznati nevihta. Hitro priti. Preveč hitro.«

Branko je komaj razumel, kaj je hotel starec reči s temi besedami. Spomnil pa se je, da je nekoč čital o morskimi nevihtami, ki pride tako nenadoma, da ji ni mogoče ubežati. In ob obali je še bolj nevarno, če se ne zateče v kak zaliv. Kmalu je tudi sam začutil, da se nekaj pripravlja. Zrak je kar naenkrat postal vroč, da ga je skoraj dušilo, in ko ga je vdihaval, se mu je zdelo, kakor da vdihava samo gosto soparo. Daleč na obzorju je zagledal majhen oblak, ki pa se je čedalje bolj bližal in kmalu zakril pol neba.

»Zviimo jadra!« je vzkliknil Japonec in ga potegnil za sabo. Z mrzlično naglico so to opravili. Potem je nenadoma potegnil veter, da se je ladja zazibala in je Branko skoraj izgubil ravnotežje.

Drobni valovi, ki so se prej igrali z ladjo, so stajali čisto večji, butali so ob bok ladje kakor bi hoteli prevrniti drobno orehovo lunino, ki jim je bila izročena na milost in nemilost.

Še enkrat se je Branko ozrl proti nebu. Črni oblak ga je že skoraj zakrival in čedalje temnejše se postajalo. Le še na zapadu se je svetlil kos nebesne sinjine.

»Zdi se mi, da bo neročno,« se je obrnil k Mitji.

Ta je samo pokimal. »Rad bi imel, da bi bilo že mimo,« je dejal čez nekaj časa.

»Saj se še ničesar ni,« je rezko dejal Branko.

Kakor bi bile te njegove besede izzivanje, se je nenadoma na nebu utrgal blisk in šnil preko vsega na strani neba, da je bila kakor v ognju. Oglušnič, grom jih je pretresel. Plaho sta se stisnila k jamboru.

Na krovu ladje je stal stari Japonec in mirno obrnil krmilo.

Čedalje bolj bliži so bili bliski, ki so se trgali z neba. Bilo je kakor ogromno ognjeno žrelo, ki se je v vsak trenutek znova odpiralo in sinilo ogenj na zemljo. Vmes pa so bili trenutki, ko je vladala neprodorna tema. Valovi so postajali čedalje močnejši, že so pljuskali čez rob ladje. Le malo je manjkalo, da niso nekajkrat odnesli Branka in Mitje, ki sta se krčevito stiskala k jamboru.

Potem se je nenadoma vsul dež, kakor bi se bile odbrle nebeske zatvornice. Lilo je v potokih. In vmes je divjal vihar in premetal ladjo.

Svet je posvetil nov blisk. Branko se je ozrl proti krmilu, kjer bi bil moral stati Japonec, toda ni ga bilo tam.

»Kje je Japonec?« je pridušeno vzkliknil Mitji, toda njegov glas se je izgubil v gromu.

Nenadoma ga je obšla neizrekljiva groza. Če je Japonec padel z ladje, potem so izgubljeni. Njegov mornar ni važen krmarjenja in ne pozna nevarnih morskih očin, o katerih jim je stari Japonec dostikrat pravil.

Hotel je svojo bojazen izdati Mitji, toda ni mogel. Grmenje niti za trenutek ni ponehalo. Potem se je nenadoma oddahnil. V soju bliska je opazil na tleh zgrbančeno postavo, ki se je bližala jamboru. To je bil Japonec! Niso ga odnesli valovi. Čedalje bliže prihaja, že je pri jamboru, že se ga je oprjel in stoji zraven njega, obraz v obraz.

Skozi grmenje vjame nekaj besed.

»...zlomljeno... poguba... utanil.«

Čeprav so besede zmedene, razume njih pomen.

Krmilo se je zlomilo, izročeni so pogubi. In Japončev pomočnik je utonil.

Strese ga.

Če pravi to mornar, ki mu je morje dom, ki je vozil po njem, odkar se zaveda, da živi, potem so res izgubljeni. Potem je ni moči, ki bi jih rešila.

Nov sunek vetra. S truščem se je jambor prelomil in toliko, da so se mu umaknili.

In še en sunek vetra. Ladja se je obrnila kakor bi ji bil nekdo izpodnesel oporo, začutili so udarec, ki jih je vrgel na tla, potem jih je zalil ogromen val.

Še nekaj krikov groze, strahu pred smrtjo — — —

Peta knjiga

POT V ŽIVLJENJE

Prvo poglavje

PISMO, KI GA NI PRIČAKOVALA...

Tiho in pokojno je padal tisti dan mrak nad samotno hišico, ki je bila zdaj Zorin dom. Mlada mati je sedela pri odprtem oknu in gledala na vrt, ki je počasi izginjal v temi. Pri njenih nogah se je igral Marko. Zdaj pa zdaj se je za trenutek odtrgal od svojih igrac in poklical mamico. Takrat se je prebudila iz svojih misli sklonila se je k otroku in ga stisnila k sebi:

»Marko!«

Marko je čutil, da danes z mamico ni tako kakor druge dni. Slutil je, da hoče biti mama sama, čisto sama, in zato so bili njegovi klici čedalje bolj poredki.

Njena roka je počivala na pismu, tistem pismu, ki ga ni pričakovala, ki je postalo nov meinik v njenem življenju.

Branko ji je misal, Branko, ki je o njem mislila, da je mrtev, da se belijo njegove kosti daleč na ruskih poljanah, ki so jih toliko vzelo. Zdaj se je oglašil. Vstal je iz groba in jo poklical, rekel ji je, naj vzdrži v tem pečku, kjer živi, da bo prišel, ji je rekel, da jo bo odrešil.

Čeprav je bilo temno, je njen pogled bežal po pismu. Navzlic mraku je razločila velike črke. In spomnila se je trenutka, ko jih je prvič prebrala. Takrat ji je utripalo srce, da se je bala, da ji ga ne raznese, ves svet se je vrtel pred njo. Omahnila je in ni vedela, kaj se z njo godi. Kakor v sanjah je videla pred seboj Verin in Vinkov obraz, potem je vstal pred njo Marko, njen mali Marko, ves ožarjen v luči, ki ji ni videla izvidra, in počasi se je njegov obraz pretil v Branka, kakor je bil tisti dan, ko je odhajal... In potem je padla v temo... Ko se je zbudila, se je sklanjala Vera nad njo in ji molila čelo.

Spomnila se je glasu, ki jo je spet poklical v življenje.

Glas njenega otroka je bil in klical jo je z njegovim, z Brankovim glasom.

Od prevelike sreče so se ji vdrlle takrat solze in ni jih mogla ustaviti. In potem je ostala sama; Vera in Vinko sta šla iz sobe... Ostala je sama s svojim Markom, sedla k oknu...

Oh, koliko bi dala — vse življenje — da bi se zdaj iz teme pokazal on.

Sklonila se je skozi okno in njene oči so rezale temo, ki je bila kakor velik črn zastor. In njen pogled je segel skozenj, v daljave, ki so ležale, daleč, tako daleč... Nekje v brezmejnosti se je zasvetila cesta in zazdelo se ji je, da ga vidi tam, kako hiti k njej, ki ga čaka, in ne more strpeti v brezmejnem kopnenju...

»Branko!«

Samoten odmev se je odbil od gozda in se vrnil k njej in potem se je zvil z malčkovim glasom, ki je boječe vprašal:

»Koga kličeš, mamica?«

Ta glas jo je vrnil iz zatopljenosti v sedanost, priklical jo je nazaj iz sanj.

Vstala je in prijala otroka za roko.

»Pojdiva, Marko!«

»K teti in stricu?«

»Da, k teti in stricu!« je mehanično ponovila za njim.

Vera in Vinko sta bila na vrtu. Ob ograji sta slonela in se živahno pogovarjala. Niti opazila je nista, ko se jima je približala. Se-le, ko je položila Veri roko na ramo, sta jo videla:

Dalje

Proti požaru zavaruje

SLAVIJA

JUGOSLOVANSKA ZAVAROVALNA BANKA

GENERALNO RAVNATELJSTVO V NOVEM POSLOPJUV LJUBLJANI — GAJEVA ULICA 2

PREVZEMA TUDI VSA DRUGA ZAVAROVANJA.

SPREJEMA NOVE SODELAVCE.

Novoletna voščila

Srečno novo leto želijo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem

Beograd. Orožniki Kovačič Karel (Dobra-va pri Ljutomeru), Cvetko Janez in Poznajšek Rudolf.

Rogovina pri Boljencu. Ivan, Ivanka, Ivan-žika in Stefica Perc (Ledina pri Sevnici ob Savi), Ivan in Angela Mlinarič (Dol pri Hrastniku), Anton, Stefanija in Slavko Sikošek (Zagorje ob Savi).

Kostanjevac. Orožnik podnarednik Franc Drašler (Brezovica pri Borovnici).

Kovačica. Orožniški podnarednik Franc Počervina.

Slatina. Kajtina Ferdo (Dol pri Hrastniku), Sušnik Ivan (Vače pri Litiji), Bratin Martin (Vače pri Litiji), Tom Vladko (Vače pri Litiji), Jazbec Jožko (Sevnica), Peruš Feliks (Mežice), Pavčnik Martin (Sv. Lenart nad Laškim), Pavčnik Martin (Sv. Lenart nad Josip (Sevnica), Zorko Alojzij (Dolenjsko), Jazbec Anton (Sevnica).

Skofja Loka. Fantje, služeči vojake pri planinskem polku: Hiti Anton (Osrednek pri Cerknici), Dobnikar Franc (Zg. Brnik pri Kranju), Kopic Ludvik (Trzin pri Domžalah), Faletič Janez (Loka pri Mengšu).

Varaždin. Slovenci rezervisti: Petan Josip (Potok pri Novem mestu), Jančič Janez (Trobin dol nad Laškim), Pevec Anton (Šmartno ob Paki).

*

Klein-Sabin (Nemčija). Josip Krenos (Gornji Slaveči, Prekmurje).

Gelsenkirchen (Nemčija). Jakob Vrhovec (Brezno), Martin Pirc (St. Janž), Franc Brezovar (Zagorje), Martin Drstvenšek (Trbovlje), Franc Plavec (Mirna peč), Fran Počivalnik (Galicija), Anton Avbel (Kamnik), Matija Novak (St. Janž), Mihael Podvalaj (St. Jurij), Alojz, Vili in Henrik Maček (Sv. Jedert), Franc Tepaj (Slovenska Bistrica), Alojz in Ivan Knez (St. Jurij), Ignac Erjavec (Oslica), Ignac Mrvar (Dolnja Straža), Mihael in Edvard Ramšak (Hrastnik), Ivan Korbar (Hrastnik), Franc Prašnikar, Feliks Horjak (Trbovlje), Jožef Podvršnik, Jožef Podgrajc, Karel Rajer, Feliks Dolinar, Anton Kokel, Jakob Bedenik, Jožef Mlakar in Rudolf Počivalnik.

Gelsenkirchen (Nemčija). Jugoslovensko narodno žensko društvo v Gelsenkirchenu: Angela Vrhovec (Kristanji dol), Marija Rajer, Marija Brezovar (Mirna peč), Julijana Pirc (St. Janž), Ana Turk (Ljubljana), Marija Podvršnik (Mirna peč), Frančiška Drstvenšek Zofija Kozjak, Ana Vrabel, Katarina Koffman, Helena Otto, Marija Krašovec (Kamnik), Marija Erzenšek (Sv. Jurij), Katarina Habih, Viljemina in Marija Zupan, Jera Tepaj (Slov. Bistrica), Marija Podvalaj (St. Jurij), Marija Korbar, Ivana Ramšak, Alojzija Avbel (Hrastnik), Amalija Erjavec, Ottilija Klinar (Oslica).

Tilleda (Nemčija). Franc in Karel Kolbl, Stanislav Pušenjak.

Essen (Nemčija). Rudi Dolenc (Celje), Jelen Franc (Šoštanj), obitelj Krulčeva (Pečovje pri Štorah), Vatovec Franc (Loče pri Poljčanah), Podpečan Gvidon (Liboje), Mrzidovšek Jože (Spitalič pri Konjicah), Lubej Ivan (Gotovlje pri Žalcu).

Flensburg (Nemčija). Vincenc Kramberger (Sv. Benedikt v Slov. goricah), Aleksander Pavlin (Vaneča), Janez Rajh (Stara Nova vas pri Ljutomeru), Antonija Znidarič (Očeslavci), Janez Kozar (Gornja Radgona), Karel Budja (Očeslavci), Senčar Franc (Apače), Senekovič Jožef (Apače), Haidner Ivan (Apače), Jožef Korošec (Sv. Križ pri Ljutomeru).

Heuchlingen (Nemčija). Poredož Franc in Lončar Bela (Zenkovci), Fujs Janez in Fran-

čiška (Motovilci), Kolar Viljem (Večeslavci), Hül Stefan in Železen Alojz (Gornja Lendava), Ferko Avgušтина (Kruplivnik).

Schelklingen (Nemčija). Račič Anton in Ivan (Vihre), Lužar Ivan in Gabrijela, Grošel Franc (Stara vas), Maksija Planinšek (Škocjan).

Berlin-Wannsee (Nemčija). Cesar Alojz, Saje Matija, Stiglic Alojz (Kot - Semič), Sedlar Franc, Stricelj Jože in Stricelj Franc (Rodine - Črnomelj).

Essen-Stoppenberg (Nemčija). Franc Zorko (Laško), Jurij Žičkar (Sevnica ob Savi), Ivan Končnik (Šmartno ob Paki), Anton Končnik (Šmartno ob Paki), Matija Mastnak, Rafael Zorko, Karel Zorko (Laško), Rudolf Dolenc (Celje), Ivan Caharija (Smarje pri Jelšah), Jelen Franc in družina (Mozirje), Jernej in Jožefa Krk (Celje), Ivan Trefalt (Zabukovje pri Sevnici), Stojnič Ivan (Bela krajina), Fajdiga Franc (Celje), Josip Doberšek (Planina pri Sevnici).

Marien Walde (Nemčija). Ferdo Dernikovič in Ana Fajfar (Sv. Barbara v Halozah), Martin Kavčič, Verona Klemenčič, Jožef in Marija Podgorelec, Martin in Elizabeta Cimerlajt.

Golzen (Nemčija). Franc in Justa Kozel (Velika Varnica v Halozah in Leskovec pri Ptuj).

Ober-Steinach (Nemčija). Oblak Alojz in Franc Zgrablic Karel in Ivan, Koren Jožef in žena Ana.

Geislingen (Nemčija). Družina Jožef in Ana Cehner (Černeče pri Dravogradu), Alojz in Terezija Bricman (Otiški vrh), Logar Jožef, Paradiž Jožef (Pameče), Brečko Ivan (Zidani most), Vrabič Peter (Šoštani), Ratej Jurče in Marija (Celje), Verica, Anica in Franci Cehner (Černeče pri Dravogradu).

Zell am See (Nemčija). Antoan Saje, Janez Klemenčič, Anton Jugovič (Bereča vas pri Suhorju), Janez Šavoren (Hrast pri Suhorju), Viktor Horvat (Kot pri Vinici), Franc Kovačič (Špeharji pri Vinici), Anton, Ivan in Fran Vesel (Vrhovec pri Čabru), Ivan Zupanc.

Kahrstedt (Nemčija). Alojz Müller, Anica Hvalec, Fanika Korošec, Karel Korošec, Alojz in Gizela Korošec, Franc in Barica Korošec, Anton Vavpotič, Alojz in Viktor Križanič, Marija Puhar, Anton Rantaša in Kralj Jožef (vsi iz Hrastja in Mursčaka).

*

L'Isle Adam (Francija). Janez, Marija in Ivan Šumrada (Kozaršče), Ludvik in Francika Truden (Nadlesk), Ivan in Tončka Mežič (Mali Podlog pri Krškem).

May sur Orne (Francija). Resnik Rudolf (Stara vas pri Vidmu), Avguštin Anton (Velika vas pri Leskovcu), Seničar Dominik in Silvester (Senovo pri Rajhenburgu), Zelik Jakob (St. Lenart pri Laškem), Rižnerjeva družina (Jurkloster).

Champigny sur Vende (Francija). Andrej Marič in žena Verona (Prekmurje).

*

Waterschei (Belgija). Franc Čegovnik, žena Tončka in svak Alojzij Cemič.

Lobbès (Belgija). Korene Rezi, Čop Franc, Novak Vilko, Fani in Franci, Fabjan Franc in žena Katarina, Robin Anton in žena Katarina.

Frameries (Belgija). Henrik in Matilda Drofenik z družino, Matija in Fanika Klenovšek s tremi sinovi in hčerko.

*

Cleveland (Zedinjene države). Anton in Ivana Perušek.

Za smeh in kratek čas

PRED SODIŠČEM

Sodnik (tožitelju): Obtoženec vam je gotovo v nagli jezi rekel, da ste osel.«

Tožitelj: »Ne, gospod sodnik, to je rekel premišljeno. Najprej me je dolgo meril od pete do glave, nato me je šele imenoval osla.«

RAZUMLJIVO

Zdravnik: »O, gospod Kozamurnik, zakaj se me pa ogiblujete zadnje čase?«

Kozamurnik: »Veste, gospod zdravnik, bal sem se, da se morda ne jezite name, ker sem tako dolgo zdrav...«

NA LJUBIŽENSKEM SESTANKU

Nada: »Ah, razumi vendar, v meni sta dve ženski.«

Rado: »Nisem vedel. Škoda, da nisem vzel še Dušana s seboj...«

V TRAMVAJU

Gospod: »Gospodična, koliko let pa prav za prav štejete?«

Gospodična: »Štiri in dvajset. Zakaj pa vprašujete?«

Gospod: »Mislim, da bi s temi leti že lahko stali na svojih nogah, ne na mojih...«

PRIDEN OTROK

Mati: »Upam, da v vlaku nisi metal pomanjanih olupkov po tleh.«

Sinko: »Ne, mama, stlačil sem jih v žep gospodu, ki je sedel zraven mene.«

PAGLAVEC

Pepček pride v slaščičarno in zahteva otroka iz čokolade.

»Kaj pa bi rad,« vpraša prodajalka, »fanta ali punčko?«

»Fantka,« se odreže Pepček. »Tega je več.«

PREVIDNOST

Gasper: »Kaj pa se drzis tako cemern...«

Miha: »Veste, moja žena se odpravlja na potovanje, in če ji bom kazal vesel obraz, se lahko zgodi, da mi ostane doma.«

V GOSTILNI

Gost: »Natakar, ali ste name pozabili?«

Natakar: »Ne, ne, na telečjo glavo s hrenom pa ne pozabim...«

ČAKANJE

Avstrijski skladatelj Schubert je nesel svoje raztrgane čevlje k čevljarju. Ko je prišel potem ponje, še niso bili popravljeni.

»Slišite,« se je ujezil Schubert. »Na vratih imate vendar napisano, da se na popravilo lahko kar počaka!«

»Seveda,« je mirnodušno odvrnil čevljar. »Napisano pa ni, kako dolgo je treba čakati.«

RADIO LJUBLJANA

od 31. decembra do 7. januarja

Nedelja, 31. decembra: 8: Jutrnji pozdrav (plošče). — 8.15: Kmečki trio. — 9: Napovedi, poročila — 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve — 9.45: Verski govor (prior Valerijan Učak). — 10: Kvintet (dve violini, viola, violončelo, kitara). — 11: Vesel koncert: Bežigradski pevski zbor in Kvartet mandolin (vodi Antunović). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 17: Kmetijska ura: Gnojenje in pridelki (inž. Jože Suhadolc). — 17.50: Orgelski koncert (prof. Pavel Rančigaj). — 18.10: Zvonjenje. — 18.15: Prenos zahvalne slovesnosti iz frančiškanske cerkve. — 18.30: Zvonjenje. — 19: Napovedi. — 19.05: Zbor praških učiteljev. (plošče). — 19.20: Nacionalna ura: Senjski in niževniki (Dinko Hudoba). — 19.40: Koroške pesmice (plošče). — 20: Staremu letu v slovo (vesel koncert šramla »Škričančaka«, vmes plošče). — 21: Silvestrovanje.

Ponedeljek, 1. januarja: 9: Napovedi — 9.05: Pihalni kvintet. — 10: Prenos cerkvene glasbe iz stolnice. 11: Narodne pesmi iz zbirke »Ljuba si pomladi«, vmes plošče. 12.30: Objave. 13: Napovedi. 13.02: Pevski in orkestralni koncert (sodelujeta Zlata Giungienčeva in radijski orkester). — 17: Radijski orkester in Prešerni fantje. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura. — 19.40: Objave. — 20: Nekaj resne, nekaj plesne glasbe (plošče). — 21: Koncert vojaške godbe. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Izseljenski večer.

Torek, 2. januarja: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12.00: Vesel drobiž (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Harmoniko bo igral Ivan Magister. — 14: Poročila. — 18: Slovenska glasba (radijski orkester). 18.40: Božje razodetje v naravi in zgodovini. (Fr. Terseglav). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura — 19.50: Objave. — 19.50: Deset minut zabave. — 20: Komorni trio (Ornikova, prof. Lipovšek, prof. Sedlbauer). — 20.45: Veseli zvoki (radijski orkester). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Lohkih nog naokrog (plošče).

Sreda, 3. januarja: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Odmevi iz Češke (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Pisana šara (plošče). — 14: Poročila. — 18: Mladinska ura: a) Zakaj sem postal sodnik (dr. Julij Fellacher). b) Slovenski literarni zemljevid (prof. Franc Vodnik). — 18.40: Davčna knjižica (g. Voljč Štefan). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura. — 19.40: Objave. — 19.50: Uvod v prenos. — 20: Prenos iz ljubljanske opere (v I. odmoru glasbeno predavanje — Ukmar, v II. odmoru napovedi, poročila).

Četrtek, 4. januarja: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Za deže-

lana in meščana (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Radijski šramel. — 14: Poročila. — 18: Pester spored radijskega orkestra. — 18.40: Slovensčina za Slovenci (dr. Rudolf Kolarič). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura. — 19.40: Objave. — 19.50: Dese tminut zabave. — 20: Narodne pesmi ob spremljevanju harmonike (Poldka Zupanova, Stanko). — 20.45: Reproduciran koncert simfonične glasbe. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Za dober konec bo igral radijski orkester.

Petek, 5. januarja: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Po naše za naše (plošče). — 13: Napovedi. — 13.02: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14: Poročila. — 18: Ženska ura Zakaj zahtevamo volilno pravico (Angela Vodetova). — 18.20: Preženimo skrbi (plošče). — 18.40: Francoščina (dr. Stanko Leben). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura. — 19.40: Objave. — 19.50: Zvonjenje. — 20: O zunanji politiki (dr. Alojzij Kuhar). — 20.30: Prenos iz Maribora. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Radijski orkester.

Sobota, 6. januarja: Napovedi, poročila. — 9.15: Plošče. — 9.45: Knobleharjevo kulturno misijonsko delo v osrednji Afriki (Stanko Dobovšek). — 10: Prenos iz mariborske stolnice. — 11: Pevski in orkestralni koncert (sodelovali bodo Milica Polajnarjeva, Jarc in radijski orkester). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Tamburaški orkester. — 14: Otroška ura (Manica Komanova). — 17 Kmetijska ura: Gospodarski nasveti in tržna poročila (Ludvik Puš). 17.30: Claudel: Marijino Oznanjenje, drama (člani radijske igralske družine). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura. — 19.40: Objave. — 20: Missenet: Werther, II. dejanje (plošče). — 20.40: Božične pesmi bo pel Ivan Rueh ob spremljevanju klavirja. — 21.20: Koncert radijskega orkestra. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Za konec praznika (plošče).

DOLGO BOLAN

Profesor zgodovine: »No, Čebular, zdaj ste pa spet v šoli. Morali biste mnogo dohiteli. Kako dolgo ste pa bolehalii?«

Dijak: »Od časov Marije Terezije, gospod profesor.«

DVE BRZOJAVKI

Student pade pri izpitu in brzojavi sestri: »Padel. Pripravi očeta.«

Cez dve uri dobi odgovor: »Oče pripravljen, zdaj se pripravi ti.«

MALI OGLASI

izdajani vsak petek v oglasov s štirimi ostanejo strogo tajni.

ZASTOPNIKE (CE)

za novosti brez konkurence sprejema takoj Lindič, Ljubljana 245-d. Za odgovor priložite znamko.

USNJARNO

obstoječo 70 let, dam v najem z vsem inventarjem in zalogo po ugodni ceni. Naslov v oglasnem oddelku »Domovine«.

ISČE SE VEČJE LOKALITETE

v strogem centru Ljubljane in Maribora za krojaštvo z veliko delavnico za 35 krojačev in šivilj. »Brunswick«, Pariški modelski salon, Frankopanska 20, Zagreb.

PRODAM POSESTVO

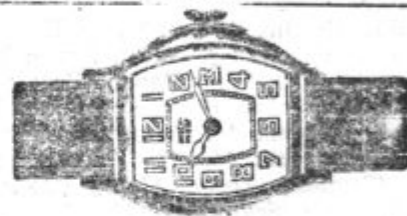
rodovitno, v prijetni dolini blizu bano-vinske ceste ležeče. Približno 16 oralov. Sadovnjak, njive, gozd, vinograd. Poslopja zidana, z opeko krita. 2 uri pešhoje od Maribora. Redi se lahko sedem glay živine. Arnuš Liza, Vinička graba, Sv. Barbara v Slov. Goricah.

NACRTE

proračune, nasvete za zgradbo stanovanjskih hiš, praktičnih hlevov po danskem sistemu, dobite najceneje pri gradbenem podjetju Marko Štuhec, Ivanjkovci.

DOBRA ŠIVILJA

se išče za pomladno sezono. Zmožna krojenja vse garderobe Firma jo na željo sama izobrazil v krojenju. Dnevniča 40 din z oskrbo. Ponudbe na oglasni oddelk »Jutra pod »Bodočnost«.

SAMO Din 98.—

63719 Po ceni in dobra zapetna ura Shock Proof, tepo kromirano ohišje s svetlečimi številkami in kazalec. Din 98.—

63796 Ista / anker kolešjem na kamne tesoca s sekundnim kazalcem. Din 185.—

63710 Ista s prima anker kolešjem na 15 kamnov s sekundnim kazalcem. Din 260.—

Zahtevajte cenik zastoj in poštnine prosto.

H. SUTTNER, Ljubljana 6

Lastna protokolidirana tovarna ur v svetu.

NOV REDILEN RPAŠEK

REDINE za prašiče — vsak kmetovalec si lahko nitro in z majhnimi stroški zredi svoje prašiče. Zadoštuje že 1 zavitek za 1 prašiča ter stane, 1 zav. 6 din, po pošti 12 din, 3 zav. po pošti 24 din, 4 zav. po pošti 30 din. Mnogo zahvalnih pism. Prodaja drogerija KANC, Ljubljana, židovska ul.

MOSTOVA ESENCA „MOSTIN“

Z našo umetno esenco Mostin si lahko vsakdo z majhnimi stroški pripravi izborno, obstojno in zdravo domačo pijačo. Cena 1 steki za 150 utrov din 20.—, po pošti din 35.—, 2 steklenici po pošti din 55.—, 3 steklenice po pošti din 75.—

Pazite, pravi »Redin« in »Mostin« se dobi samo z gornjo sliko in ga prodaja za kranjski del Slovenije drogerija KANC, Ljubljana, židovska ul. 1 a. Za štajerski del Slovenije in Prekmurje pa samo drogerija KANC, Maribor, Gosposka ulica 34.

„Drava“

Maribor, Aleksandrova cesta št. 14/I

zavaruje za primer smrti, doživetja, dote in rente (penzije). Zavarujte pri domači zavarovalni zadrugi. Glavna podruž.: Subotica, Manojlovičeva 5 (v lastni palači)

zavarovalnica
za malega človeka!